

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 28 FEBRUARI 1923

No. 374

INHOUD

	Blz.
HET SCHEEPVAARTBEDRIJF door <i>C. Vermey</i>	182
De Nederlandsche Katoenindustrie in 1922 I door <i>Joan Gelderman</i>	183
Het Indische Belastingvraagstuk II door <i>Mr. J. Gerritzen</i>	185
Medezeggenschap bij openbare lichamen door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	187
Posttarieven door <i>Mr. W. J. M. Benschop</i> met naschrift door <i>Mr. H. P. Marchant</i>	190
AANTEEKENING:	
Werkloosheid in Zweden.....	192
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	193
MAANDCIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”.....	193
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	194—200
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

27 FEBRUARI 1923.

De geldmarkt was deze week weer eerder iets ruimer; particulier disconto werd weder herhaaldelijk voor $3\frac{1}{4}$ pCt. afgedaan, een enkel maal werd zelfs voor $3\frac{1}{8}$ pCt. verhandeld. Daarentegen bleef de prolongatienoteering vrijwel op de zelfde hoogte, meestal werd $3\frac{1}{2}$ pCt. genoteerd.

* * *

De heden verschenen weekstaat van de Nederlandsche Bank geeft opnieuw van een vrij aanzienlijke daling der discontierungen blijk. De postbinnensche wissels, die verleden week nog f 186.1 millioer noteerde, liep tot f 160.1 millioen terug,

een vermindering, die zich geheel verklaren laat uit aflossing van schatkistpapier; het bedrag der rechtstreeks bij de bank geplaatste schatkistpromessen nam in de afgelopen week met f 26 millioen af. Het hoofd beleeningen blijkt per saldo eveneens te zijn verminderd, zij het ook slechts met f 400.000,—. De stijging der effectenbeleeningen woog niet geheel tegen de daling der goederenbeleeningen op. Merkwaardig is het lage cijfer, waartoe de goederenbeleeningen gedaald zijn. Zij bedragen in totaal niet meer ten volle f 800.000,—.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 5.8 millioen; de zilvervoorraad nam met f 0.9 millioen af. De post papier op het buitenland noteert f 2.2 millioen hooger dan verleden week. Uit het feit dat de diverse rekeningen onder het actief tegelijkertijd weder met f 16.9 millioen toenamen zal men wel mogen opmaken, dat de Bank thans ook het tweede gedeelte van de Indische pondenleening van den staat ter realisatie heeft overgenomen.

De biljettencirculatie daalde met f 2 millioen; de rekening courant-saldi liepen met f 1 millioen terug. Het beschikbaar metaalsaldo verminderde met een kleine f 400.000,—.

* * *

De wisselmarkt was deze berichtsweek buitengewoon kalm. Alleen Maandag en Dinsdag hadden nog een paar hevige schommelingen plaats, waardoor Franken zich van hun daling herstelden tot 15,35; Marken daarentegen liepen van 1.30 tot 1.10 à 1.11 terug, waarna verder de koersen zich dagelijks op hetzelfde niveau hielden, alsof zij voorgoed gestabiliseerd zijn. Tegelijkertijd werden de omzetten belangrijk kleiner.

LONDEN, 24 FEBRUARI 1923.

De geldmarkt is ook gedurende de afgelopen week vrij vast geweest en des Woensdags moest de Bank of England het tekort aan liquide middelen aanvullen. De belastingbetalingen zijn nog steeds de oorzaak van deze schaarschte. Daggeld varieerde van 2—3 pCt. en zevendaagsch geld noteerde $1\frac{1}{2}$ pCt. Op Vrijdag was de positie ietwat gemakkelijker.

Op de discontomarkt bleven de koersen op het lagere peil van verleden week.

Daggeld 2—3 pCt.

Zevendaagsch geld $1\frac{1}{2}$ pCt.Schatkistwissels 3 maands $2\frac{1}{4}$ — $\frac{5}{16}$ pCt.2, 3 en 4 maands prima bankaccept $2\frac{3}{8}$ — $\frac{7}{16}$ pCt.6 maands idem $2\frac{1}{2}$ — $\frac{9}{16}$ pCt.

HET SCHEEPVAARTBEDRIJF.

In verband met de herleefde belangstelling voor de rubriek „Scheepvaartfondsen”, welke gedurende de laatste weken op de fondsenmarkt tot uiting is gekomen en gezien de van optimisme getuigende beschouwingen, welke vooral ten beste worden gegeven in de kringen van hen, die niet direct bij deze branche zijn betrokken, lijkt het nuttig de verschillende factoren, die den gang van zaken bij dit zoo bij uitstek nationale bedrijf beheerschen en de uitkomsten daarvan bepalen, eens aan een meer diepgaand onderzoek te onderwerpen.

Even verkeerd toch als het is zich in deze tijden van depressie over te geven aan zwartgallig pessimisme, aan dat gevoel van moedeloosheid, dat er toe leidt bij de pakken neer te zitten, daar de tijdsomstandigheden immers toch elk pogen om zelf een bepaalde richting aan den gang van zaken te geven van meet af aan tot mislukking doemen, even verkeerd is het zich schuldig te maken aan dat optimisme, dat zich tevreden stelt met het naïeve geloof, dat het toch niet zoo slecht kan zijn als sommigen wel doen gelooven en dat reeders maar al te zeer tot klagen geneigd zijn.

Het valt immers niet te loochenen, dat het scheepvaartbedrijf — wij denken hierbij in de allereerste plaats aan de z.g. wilde vaart — een ongekend moeilijken tijd doormaakt en dat het op dit oogenblik welhaast tot de onmogelijkheden behoort, ook maar één rondreis te bedenken, waarbij de uitkomsten de kosten dekken. Als gevolg der zoo volkomen ontwrichte toestanden, die het den handel onmogelijk maken zaken van eenigen omvang te entameeren — de dagelijks fluctueerende wisselkoersen verhinderen dit ten eenen male — is er nauwelijks een markt aan te wijzen, die in staat is emplooi tot loonende cijfers te verschaffen.

Toen enkele maanden geleden verluide, dat de Argentijnsche oogst zeer gunstig beloofde uit te vallen en de vrachten van La Plata een stijgende tendens toonden, terwijl ook van Noord-Amerika, Pacific en Azië hooger vrachten konden worden bedongen, meende men dat het ergste achter den rug was en dat de scheepvaart, zij het ook in zeer langzaam tempo, weder betere tijden tegemoet ging. Deze meening kwam vooral in Engeland tot uiting in het op vrij groote schaal bestellen van nieuwe tonnage. Zelfs ervaren Engelsche reeders, wier reputatie van voorzichtig beleid spreekwoordelijk geworden is, lieten zich verleiden op het verlaagde peil van £ 8.- per ton bouworders te plaatsen. Men moest immers zorgen gereed te zijn, zoodra een blijvende verbetering zich baanbrak!

Men vergat blijkbaar, dat één zwaluw geen zomer maakt en dat weliswaar tijdelijke opleving mogelijk is, maar een blijvende verbetering tot de onmogelijkheden behoort, zoolang in ons werelddeel geen geënde toestanden heerschen of liever zoolang het schadevergoedingsprobleem onopgelost en Centraal-Europa dientengevolge als economische factor uitgeschakeld is.

Het baat niet of men al met voldoening kan wijzen op een aanzienlijk export-surplus in de graanproducerende landen, zoolang de koopkracht van een deel — en zeker niet het onbelangrijkste — der consumenten nihil is, zoolang de wisselkoersen aan zulke hevige schommelingen onderhevig zijn, dat de handel feitelijk is teruggebracht tot een kansspel, waarbij de kwade kansen de goede verre overtreffen.

Naast deze economische imponderabilia, die in de allereerste plaats het bedrijfsleven beheerschen, dient echter nog eens met nadruk te worden gewezen op andere factoren, die evenzeer een ernstig beletsel vormen voor een herstel op scheepvaartgebied.

We denken hierbij allereerst aan het teveel aan tonnage. Ook hier tracht men, en het zijn als regel wederom de „outsiders”, aan te toonen, dat dit te

veel toch eigenlijk niet bestaat. Er is, zoo redeneert men, een zeer aanzienlijk aantal schepen ouder dan 25 jaar, dat feitelijk reeds lang gesloopt had moeten worden; vervolgens dient men volgens deze deskundigen rekening te houden met het grooter aantal tankbooten, dat slechts voor één bepaald doel geschikt is en ten slotte... die Amerikaansche schepen, ja die kunnen toch feitelijk voor het overgrote deel uit hoofde van onzeewaardigheid als anderszins wel geheel buiten beschouwing blijven.

Bij deze redeneering, geheel gebaseerd op „l'art de grouper les chiffres”, verliest men echter ten eenen male uit het oog, dat de eerste categorie van schepen, zoolang ze niet in handen van den slooper zijn, een voortdurende en niet te onderschatten bedreiging voor de vrachtenmarkt vormt. Voor een niet onaanzienlijk deel toch zijn deze schepen gedurende de laatste jaren in minder kapitaalkrachtige handen overgegaan tot prijzen, die een veelvoud vormen van de huidige waarde en de practijk heeft geleerd, dat de tegenwoordige eigenaren slechts noodgedrongen overgaan tot verkoop — aan sloopers — en liever tot het laatst trachten — desnoods tot vrachtcijfers, die zwaar verlies opleveren — deze schepen in de vaart te houden.

Het moge overigens waar zijn dat een zeker percentage van de gedurende de laatste jaren in Amerika gebouwde schepen feitelijk ongeschikt is om wederom in de vaart te worden gebracht, men doet niettemin verkeerd de Amerikaansche koopvaardijvloot min of meer als „quantité négligeable” te beschouwen. De mate van steun door de Amerikaansche autoriteiten aan de nationale scheepvaart verleend, het regime van den „Shipping Board”, stelt den z.g. „operating owners” in staat hun schepen in de vaart te houden, wanneer zelfs de meest ondernemende particuliere reeder, die van staatswege geen steun ontvangt, of niet exploiteert ten koste van den belastingbetalenden staatsburger den strijd moet opgeven. Uit een dezer dagen door den president van de Emergency Fleet Corporation uitgebracht rapport blijkt overigens, dat aan het eind van het achter ons liggend jaar 386 Amerikaansche schepen met een totaal draagvermogen van 3.297.000 tons in de vaart waren, terwijl 874 stalen schepen met een totaal draagvermogen van 5.585.000 tons waren opgelegd. De invloed, die op de vrachtenmarkt kan worden uitgeoefend door deze laatste categorie, is duidelijk gebleken tijdens de jongste kolenstaking, toen onmiddellijk een aanzienlijk aantal Amerikaansche schepen in de vaart werd gebracht en deze door het accepteren van zeer lage vrachten aan veler verwachting een behoorlijke uitvracht naar Noord-Amerika te secureeren, radicaal den bodem insloegen.

Overigens moet, zooals door een vooraanstaand Engelsch vakblad, dat zijn lezers op deskundige en objectieve wijze voorlicht, terecht wordt opgemerkt, niet uit het oog worden verloren dat de sedert 1914 gebouwde tonnage voor een niet onaanzienlijk deel bestaat uit trampbooten van grooter snelheid zoodat, wanneer zij in dezelfde routes emplooi konden vinden en de despatch even gunstig ware als vóór den oorlog, het daadwerkelijk surplus veel grooter zou zijn dan verondersteld wordt. Een naarstig onderzoek door bevoegde Engelsche statistici ingesteld, heeft met verwaarloozing dezer laatste hypothese uitgewezen, dat het totaal aan beschikbare tonnage dat van 1913 op dit oogenblik met niet minder dan 17.000.000 tons overtreft.

De tweede factor, waarop wij doelden en waarop reeds tal van malen werd gewezen, is de onevenwichtigheid tusschen inkomsten eenerzijds en exploitatiekosten anderzijds. Vrijwel iedere post op de exploitatierekening vormt nog een veelvoud van het peil van vóór den oorlog. Bunkerkolen kosten ongeveer het dubbele van den doorsneeprijs in 1914, havenkosten in het Vereenigd Koninkrijk en elders

— óók hier te lande — zijn eveneens aanzienlijk hooger dan vóór den oorlog en de verlagingen zijn „few and far between”; de gages hebben zich nog steeds niet aangepast aan de zoo totaal gewijzigde omstandigheden en — al wordt dit ook door de vakverenigingen met klem bestreden — de reeders, wier pad toch zeker niet over rozen gaat, beklagen zich terecht over de geringe medewerking van de vakbonden hier te lande, wier leiders de breede opvatting van een Havelock Wilson helaas missen en in het streven der werkgevers om terug te keeren tot een reëel peil, dat exploitatie mogelijk maakt, alleen willen zien een misplaatste poging om te tornen aan den loonstandaard der zeevarenden.

Voorwaar een weinig hoopvol aspect, waarbij komt dat de moeilijkheden, zooals in den aanvang van dit overzicht gereleveerd, zich gedurende de laatste weken hebben toegespitst.

Was het voor enkele weken mogelijk van La plata af te sluiten tot een vracht van ca. 27/6, dit cijfer is thans gedaald tot 20/9 à 21/- en het is uiterst moeilijk zelfs op basis van deze geheel onvoldoende vracht, tot zaken te komen. Tal van reeders die vertrouwend op de oogstberichten hun schepen met kolen tot een vracht van 11/6 naar Zuid-Amerika bevrachtten, hopen de min gunstige resultaten der uitgaande reis op de thuisreis goed te maken, om niet te spreken van het groote aantal in ballast naar Zuid-Amerika gedirigeerde stoomschepen, zijn in een impasse geraakt. Enkele reederijen hebben ladingen lijnzaad van Rosario naar Noord-Amerika tot afbrokkelende vrachten (midden Januari \$ 6.25, thans \$ 4.75/\$ 5.-) geaccepteerd, andere dirigeren hun schepen naar Zuid-Afrika, ten einde in Port Natal kolen voor Engelsch-Indië, eveneens tot gereduceerde vrachtcijfers te laden. Het één zoowel als het ander is een sprong in het duister.

Noord-Amerika toch heeft geen emplooi voor de tonnage, die wordt aangeboden en noodgedwongen zenden reeders thans hun schepen naar Cuba voor het vervoer van suiker van 1/2 havens Cuba naar Londen, Liverpool, Greenock of p. p. Cont. tot een vracht van 19/-, inderdaad laag genoeg gezien de weinig aantrekkelijke despatch in de laadhavens en de allerminst goedkope loshavens, of wel accepteren zij een rondreis States/West Indies tot een vracht van 90 cents voor 5/6000 tonners om zodoende enkele weken tijds te winnen, hopen dat zich alsdan meerdere vraag voor tonnage van Noord-Amerika naar Europa zal hebben ontwikkeld.

Ook het andere alternatief, n.l. Zuid-Afrika/Engelsch-Indië biedt weinig zekerheid. Allereerst is het gevaar voor „congestion” te Durban niet denkbeeldig, terwijl het grooter aanbod van tonnage de vrachten van het Oosten wellicht zal drukken.

Dat de wilde vrachtaart reederijen, die speciaal op Noord- en Zuid-Amerika varen, den vollen terugslag ondervinden van de bovengeschetste toestanden behoeft geen nader betoog.

Hierbij komt voor onze lijnbedrijven op Noord-Amerika de concurrentie van den Shipping Board, die door het openen van geregelde lijnen tusschen New-York, Baltimore, Boston, New-Orleans, Galveston, Houston alsmede Canada en Nederland, het monopolie der Hollandsche lijnen van vóór den oorlog te niet heeft gedaan en het vrachtenpeil bedenklijk drukt, terwijl bovendien de Amerikaansche wetgeving door de zeer bezwarende bepalingen ten aanzien der emigratie reeds in het leven geroepen en gedeeltelijk nog in voorbereiding, aan het eertijds zoo belangrijke emigranten-vervoer ernstig afbreuk doet en een weleer rijkelijk vloeiende bron van inkomsten dreigt te doen opdrogen.

Het beeld, dat onze Hollandsche scheepvaart bij nadere beschouwing biedt, kan dan ook moeilijk opwekkend worden genoemd en reden tot optimisme is er zeer zeker niet. Slechts een zeer voorzichtig

beleid, gepaard gaande met een ernstig streven naar bezuiniging, waarbij niet tevergeefs een beroep wordt gedaan op de algeheele en loyale medewerking van allen, die direct of indirect bij dezen voor ons land zoo belangrijke tak van bedrijf betrokken zijn, zal de Hollandsche reederijen in staat stellen den stormen het hoofd te bieden.

C. V.

Rotterdam, Februari 1923.

DE NEDERLANDSCHE KATOENINDUSTRIE IN 1922.

I.

Er zullen in Nederland niet veel industrieën zijn, die met voldoening op het afgelopen jaar kunnen terugzien en de Twentsche katoenijverheid maakt in deze zeker geen uitzondering. Nadat de groote daling, die in de tweede helft van 1920 in bijna alle prijzen plaats vond, in de eerste helft van 1921 tot stilstand scheen te zijn gekomen, waren er velen, die meenden, dat men nu weer spoedig een normale hervatting van het internationale zakenverkeer zou mogen begroeten. Er waren verschillende symptomen, die hierop wezen; met meerdere overzeesche afzetgebieden werden weer orders afgesloten en men kon oppervlakkig wel wanen, dat geleidelijk weer een betere tijd voor de industrie zou aanbreken.

Het bleken echter slechts korte vleugjes van een tijdelijke opleving te zijn en indien men de ontwikkeling van de toestanden in de Twentsche katoenindustrie gedurende de laatste twee jaren nog eens kalm beschouwt, komt men wel tot de overtuiging, dat deze steeds slechter zijn geworden.

Behoeft aan manufacturen is er wel; voorraden op de overzeesche markten zijn over het algemeen niet groot, doch de prijzen, die de consumenten willen betalen, zijn zoo slecht, dat fabrikanten deze in vele gevallen eerst aannemen als zij zien, dat er absoluut niet meer te maken is en dikwijls dus liever met groote verliezen verkoopen dan hun voorraad onverkochte manufacturen steeds grooter te zien worden.

Werkten vóór den oorlog vele fabrieken veelal uitsluitend op vaste bestellingen en was het toen dikwijls mogelijk orders van afnemers te krijgen, waarvan de voltooiing en afwerking soms van zes tot twaalf maanden duurde, in den laatsten tijd is zulks bijna geheel opgehouden. Door de groote verliezen in de laatste drie jaren door exporteurs van katoenen manufacturen geleden, hebben deze het vertrouwen in de nog steeds zeer hoge kostprijzen geheel verloren en durven slechts in enkele gevallen tot bestellingen, met welker uitvoering een zekere termijn gemoeid is, over te gaan.

Met de koopers op de overzeesche markten is het evenzoo gesteld. Deze hebben de laatste jaren steeds hun voordeel gedaan door te wachten en indien zij slechts nooit meer kochten dan zij absoluut noodig hadden, verminderden zij niet alleen hun risico, doch vonden vaak nog wel eens een verkoper, die om finantieële moeilijkheden wel tot prijsconcessies moest overgaan, zoodat zij met deze afwachtcende politiek tot nu toe steeds succes hadden. In plaats van dan ook vaste orders voor latere levering te geven, waarmede toch steeds eenig risico was verbonden, gaf men er de voorkeur aan lage biedingen uit te brengen op de aangevoerde partijen, waarmede men dikwijls nog goedkoop uit was, terwijl het risico nu werd verplaatst naar den Europeeschen fabrikant of diens eersten koper.

Het zal duidelijk zijn, dat door dit systeem er slechts zeer weinig orders binnenkwamen bij de Europeesche katoenindustrie, zooals de uitvoercijfers van de katoenen manufacturen uit Engeland ook kunnen aantonen. Deze bedroegen nl. in:

1919/1920	4.564.000 yds.
1920/1921	3.033.000 „
1921/1922	3.809.000 „

Als men deze cijfers vergelijkt met cijfers van vóór den oorlog en b.v. ziet, dat in:

1912/1913	7.160.000 yds. en in
1913/1914	6.681.000 „

uit Engeland werden uitgevoerd is het wel duidelijk, hoe sterk het verbruik op de Oostersche markten is verminderd en hoe de tegenwoordig nog zoo hoge prijzen van manufacturen remmend op de consumptie werken.

In dit verband is het wel interessant eens te wijzen op de invoercijfers van katoenen manufacturen in China volgens de daar te lande opgemaakte douanestatistiek. Deze invoer bedroeg nl. in aantal stukken:

Landen v. herkomst	1913:	1920:	1921:
Engeland.....	11.705.426	5.784.026	3.489.093
Ver. Staten....	2.281.123	563.583	626.233
Japan	5.716.594	7.035.458	5.815.965
Andere landen .	91.714	54.567	448.530
	19.794.857	13.437.634	10.379.821

Waarde in Haikwan taels ¹⁾	1913:	1920:	1921:
	184.420.000	246.813.000	208.663.000

Men ziet hieruit dus, dat de totale waarde der ingevoerde manufacturen in 1921 slechts ruim 10 pCt. grooter was dan die in 1913, terwijl de hoeveelheid bijna op de helft verminderd is. In 1920, toen men algemeen de koopkracht der verschillende landen veel te hoog schatte, is weliswaar de invoer in geldswaarde ruim 30 pCt. hooger geweest dan in 1913, doch niettegenstaande de hoeveelheid bijna $\frac{1}{3}$ minder was, bleek dit toch nog veel te veel te zijn en heeft deze voor 1920 te groot gebleken invoer zeer groote verliezen aan de importeerende China-firma's veroorzaakt.

Verder blijkt uit deze statistiek, dat de invoer van Japansche goederen ongeveer gelijk gebleven is, doch dat die van Europeesche en Amerikaansche goederen in 1921 slechts $\frac{1}{3}$ van den invoer van 1913 heeft bedragen, zoodat men hieruit nog eens weer kan zien, hoe ongunstig de in Europa en Amerika relatief zoo sterk verhoogde productiekosten op de exportmogelijkheid gewerkt hebben.

De hoge prijzen van katoenen manufacturen zijn niet alleen een gevolg van de hoge productiekosten, doch ook van de hoge prijzen, die nog steeds voor ruwe katoen worden betaald. Hieronder volgt een tabel van de fluctuaties van prijzen van ruwe katoen, katoenen garens en eenige courante soorten manufacturen in Engeland gedurende 1922:

Datum	Middling American Liverpool	F. C. F. Sakellarides Egyptian	Fine No. 1 Oomra	16er Cop Twist	32er Cop Twist	Printers 32/50	Shirting 10 lbs. 38" X 38 yds
1922:	d.	d.	d.	d.	d.	sh.	sh.
13 Jan.	10.70	20.50	9.55	15½	18	30/0	18/9
3 Febr.	9.35	16.25	8.45	14	16½	28/0	17/9
3 Maart	9.98	17.00	8.55	14	16½	27/6	17/3
1 April	10.69	17.75	9.10	14½	17½	29/0	17/9
5 Mei	11.00	17.75	9.50	14½	17½	29/0	17/0
2 Juni	12.03	19.25	10.15	16½	19	30/6	17/9
30 „	13.08	19.75	10.90	17½	20½	31/6	18/9
11 Aug.	12.45	17.25	10.25	16½	18½	31/0	18/3
31 „	13.70	18.00	11.25	18	20	32/6	18/6
6 Oct.	12.37	17.15	10.10	17	19½	30/0	17/9
3 Nov.	14.56	17.75	11.00	18½	20½	31/3	18/3
Dec.	14.74	18.25	11.20	18½	21	31/0	18/3

Als men nu weet, dat de gemiddelde katoenprijs in Liverpool in de jaren 1904—1916 gefluatueerd heeft tusschen 4.93 en 7.86 pence, blijkt hieruit wel, hoe hoog de tegenwoordige katoenprijzen nog zijn, terwijl men verder uit deze cijfers kan zien, hoe de positie voor fabrikanten gedurende het afgelopen jaar steeds slechter is geworden. Terwijl katoenprijzen in den loop van 1922 meer dan 30 pCt. stegen, bleven prijzen voor manufacturen ongeveer

¹⁾ Haikwan tael is momenteel ongeveer f 2,— Ned.

gelijk, zoodat deze verhoogde kostprijzen vrijwel geheel ten laste van de industrie zijn gekomen. In Engeland zijn dan ook de loonen in de katoenindustrie belangrijk verlaagd en bedroegen deze op 1 Januari 1923 40 pCt. minder dan in begin 1921, terwijl niettegenstaande deze drastische verlaging de meeste fabrieken nog met verlies werken. Wat Nederland betreft, geeft de statistiek voor het afgelopen jaar de volgende verbruikscijfers:

Invoer ruwe katoen van:

1922	KG.	Ter waarde van
Noord-Amerika	20.807.000	f 26.945.000
Eng.-Indië	3.921.000	„ 3.048.000
Ned.Indië	317.000	„ 234.000
Diverse soorten	234.000	„ 229.000
Totaal	25.279.000	f 30.456.000
1921	26.064.120	„ 27.284.822

Katoenafval (incl. linters):

1922	KG.	Ter waarde van
Duitschland	7.685.000	f 2.121.000
Engeland	3.119.000	„ 986.000
Frankrijk	1.656.000	„ 705.000
Ver. Staten	1.164.000	„ 526.000
België	700.000	„ 363.000
Div. landen	828.000	„ 237.000
Totaal	15.152.000	f 4.938.000
tegen in 1921	11.384.931	„ 3.884.198

Uitvoer in 1922:

Ruwe katoen	445.000	f 364.000
Katoenafval	9.087.000	„ 4.497.000

van welken afval resp. 5.723.000 K.G. naar Duitschland en 1.681.000 K.G. naar Engeland werd verzonden.

Invoer katoenen garens:

1922	KG.	Ter waarde van
Ongetwijnde, ruwe garens	32.740.000	f 50.729.000
Ongetwijnde, gebleekte en ge- verfde garens	867.000	„ 1.295.000
Getwijnde garens, 2 dr.	1.016.000	„ 2.603.000
Getwijnde garens, meerdr.	472.000	„ 1.118.000
Totaal	35.095.000	f 55.745.000
tegen in 1921	27.049.750	„ 45.449.864

waarvan uit:

Engeland	29.889.000 KG.	tegen 20.093.811 KG. in 1921
Duitschland ..	3.377.000	„ „ 2.148.091 „ „
België	1.338.000	„ „ 3.038.015 „ „
Frankrijk	266.000	„ „ 1.531.059 „ „

De invoer uit België en Frankrijk is het afgelopen jaar sterk verminderd, waarschijnlijk omdat de afzet in het land zelf veel beter was, daar zoowel in Frankrijk als in België de crisis in 1920/21 veel langer geduurd heeft dan in ons land en de toestand daarna in het afgelopen jaar vrij gunstig is geweest. Van Duitschland is de invoer zeer vermeerderd, voornamelijk in de tweede helft van 1922, toen de mark sterker begon te dalen en vele Deutsche fabrikanten garens exporteerden om daardoor beschikking te krijgen over „edervaluta”.

Uitvoer katoenen garens 1922.

	KG.	Ter waarde van
Ongetwijnde, ruwe garens	1.449.000	f 2.386.000
Ongetwijnde, gebleekte en ge- verfde garens	828.000	„ 2.382.000
Getwijnde garens, 2 dr.	236.000	„ 732.000
„ „ meerdr.	154.000	„ 482.000
Totaal	2.667.000	f 5.982.000
tegen in 1921	1.759.407	„ 5.019.179

Van deze uitgevoerde garens waren bestemd voor:

Duitschland	1.284.000 KG.	tegen 554.385 KG. in 1921
Ned.-Indië	326.000	„ „ 504.430 „ „
Argentinië	298.000	„ „ 188.740 „ „
Eng.-Indië	254.000	„ „ 138.059 „ „

Een verblijdend verschijnsel voor de naaigarenindustrie is het, dat de uitvoer van naaigaren in 1922 is vermeerderd tot 228.000 KG. ter waarde van f 884.000, terwijl deze in 1921 slechts 110.000 KG. ter waarde van f 531.000 heeft bedragen.

Het invoer-saldo heeft dus bedragen:

	ton	ter waarde van	ton
Ruwe katoen ...	24.834	f 30.092.000	tegen 25.577 in 1921
Katoenafval	6.065	„ 441.000	„ 5.597 „ „
Katoenen garens	32.428	„ 49.763.000	„ 25.290 „ „
Totaal....	63.327	f 80.296.000	tegen 56.464 in 1921

Voor afvallen is dit cijfer natuurlijk niet juist, daar er zoowel wat kwaliteit als waarde betreft, geheel andere afvallen worden uit- dan ingevoerd. Ter beoordeeling van de voor de katoenindustrie benodigde grondstoffen hebben de cijfers echter wel eenige waarde, vooral als men ze met vorige jaren vergelijkt.

Aan ruwe manufacturen is bovendien in 1922 nog ingevoerd:

	KG.	Ter waarde van
Voor drukkerij en ververij	1.472.000	f 4.093.000
Ongebleekte manufacturen	1.059.000	„ 3.055.000
Gebleeke manufacturen	644.000	„ 3.137.000
Geverfde manufacturen	2.737.000	„ 14.226.000
Bedrukte manufacturen	612.000	„ 3.401.000
Bontgeweven manufacturen	213.000	„ 798.000
Totaal	6.739.000	f 28.710.000
tegen in 1921	3.756.811	„ 21.001.979

uit de volgende landen:

	KG.	Ter waarde van
Engeland	4.763.000	KG. tegen 2.661.979 KG. in 1921
Duitschland	913.000	„ „ 424.474 „ „
België	527.000	„ „ 336.474 „ „
Frankrijk	222.000	„ „ 171.175 „ „

Deze cijfers wijzen, speciaal wat Engeland betreft, een groote vermeerdering aan en daaruit blijkt dus wel, dat de prijzen van Engelsche manufacturen in vele gevallen lager waren dan die van de Twentsche industrie, waarschijnlijk een gevolg van de relatief sterkere verlaging der productiekosten in Engeland. De uitvoer van katoenen manufacturen heeft in 1922 bedragen:

	KG.	Ter waarde van
Ongebleekte manufacturen	2.508.000	f 5.313.000
Gebleeke „	11.528.000	„ 39.686.000
Geverfde „	2.302.000	„ 8.135.000
Bedrukte „	1.458.000	„ 8.048.000
Bontgeweven „	3.434.000	„ 13.439.000
Totaal	21.230.000	f 74.621.000
tegen in 1921	19.467.454	„ 79.370.572

terwijl bovendien nog aan katoenen dekens werd uitgevoerd:

	KG.	Ter waarde van
In 1922	5.213.000	f 7.683.000
In 1921	4.219.419	„ 6.954.736

Verder zijn er nog verschillende producten der Nederlandsche katoenindustrie, die in de statistiek niet als manufacturen vermeld worden en toch voor den uitvoer van belang zijn. Als zoodanig mogen o.a. genoemd worden:

Tafel- en servetgoed, beddelakens en sloopen, zoowel van linnen, halfinnen en katoen, die toch hoofdzakelijk uit katoen bestaan, waarvan in 1922 totaal 336.000 KG. ter waarde van f 1.199.000 werd uitgevoerd. tegen 331.000 KG. ter waarde van f 1.466.000 in 1921.

Gebreide en tricotgoederen, waarvan de uitvoer bedroeg in:

1922	325.000 KG.	ter waarde van f 1.488.000
1921	345.000 „ „	„ „ 2.100.000

Katoenen band en veters, waarvan werden uitgevoerd in:

1922	272.000 KG.	ter waarde van f 1.084.000 en in
1921	232.000 „ „	„ „ 1.046.000

De uitvoer van katoenen stukgoederen heeft, wat de landen van bestemming betreft, bedragen:

Europa.	KG.	Ter waarde van
Groot-Brittannië	651.000	f 2.082.000
Duitschland	146.000	„ 481.000
België	212.000	„ 1.010.000
Oostenrijk	19.000	„ 63.000
Noorwegen.....	302.000	„ 1.023.000
Denemarken	276.000	„ 1.118.000
Zweden	16.000	„ 52.000
Bulgarije	55.000	„ 191.000
Servië	16.000	„ 43.000
Griekenland	108.000	„ 347.000

	KG.	Ter waarde van
Turkije	226.000	f 656.000
Frankrijk	22.000	„ 54.000
<i>Azie.</i>		
Ned.-Indië	14.244.000	„ 48.063.000
Eng.-Indië	1.746.000	„ 6.219.000
China (incl. Honkong)	286.000	„ 745.000
Ceylon	301.000	„ 1.236.000
Straits-Settlements	110.000	„ 459.000
Siam	195.000	„ 722.000
<i>Afrika.</i>		
Algiers en Tunis	54.000	„ 183.000
Marokko.....	16.000	„ 73.000
Egypte	7.000	„ 14.000
Unie Zuid-Afrika	108.000	„ 370.000
Fransch West-Afrika	301.000	„ 1.467.000
Britsch West-Afrika.....	223.000	„ 1.771.000
Britsch Oost-Afrika	184.000	„ 916.000
Portug. Oost-Afrika	125.000	„ 559.000
Belgische-Congo.....	9.000	„ 25.000
<i>Amerika.</i>		
Vereenigde Staten.....	197.000	„ 826.000
Argentinië.....	480.000	„ 1.608.000
Chili	34.000	„ 115.000
Bolivia.....	10.000	„ 41.000
Suriname.....	31.000	„ 117.000
Venezuela.....	9.000	„ 29.000
<i>Australië.</i>		
Gemeenebest	107.000	„ 401.000
Diverse landen	404.000	„ 1.542.000

Uit deze cijfers blijkt dus, dat naar Nederlandsch-Indië over 1922 voor f 48 miljoen is geëxporteerd bij een totaal uitvoer van f 74.6 miljoen, dus 64 pCt., tegen 68 pCt. over 1921, zoodat de uitvoer naar andere landen relatief iets is vermeerderd. Verder blijkt uit deze cijfers, dat, niettegenstaande katoenprijzen over 1922 gemiddeld meer dan 10 pCt. hooger waren dan in 1921, de waarde der uitgevoerde manufacturen bij een meerdere hoeveelheid van 1,8 miljoen KG. toch bijna f 5 miljoen minder heeft bedragen. Gedeeltelijk is deze prijsvermindering wel een gevolg van de daling in loonen en verdere productiekosten, doch een groot gedeelte zal wel ten koste zijn gekomen van de ondernemersmarge, zoodat men veilig mag aannemen, dat de resultaten voor de exportfabrikanten over 1922 steeds ongunstiger zijn geworden.

Voor fabrikanten is 1922 dan ook over het algemeen een ongunstig jaar geweest. Voor de spinnerijen was de eerste helft nog vrij goed, doch in de tweede helft werd de spinmarge steeds geringer en vele garens moesten de laatste maanden met verlies verkocht worden. Voor de weverijen is het afgelopen jaar bijna steeds ongunstig geweest. De vraag naar manufacturen was steeds onbevredigend en men moest veelal prijsconcessies toestaan, om nog wat te kunnen verkoopen. Zoowel in het binnenland als op de overzeesche markten is de toestand voortdurend slechter geworden en niettegenstaande de groote stijging van katoenprijzen waren verkoopprijzen in vele gevallen aan het einde van 1922 lager dan in het begin.

J. G.

(Slot volgt.)

HET INDISCHE BELASTINGVRAAGSTUK.

II. *)

Bij de behandeling van de vraag, welke belastingen van naamlooze vennootschappen mogen worden geheven, ging Prof. Treub uit van de juiste gedachte,

*) [Te laat om er ten aanzien van het vorig artikel nog rekening mede te kunnen houden ontvingen wij van den heer Vleming een gedrukte rectificatie, behoorende bij het tweede staatje op pgn. 41 zijner nota, in welk staatje een overzicht wordt gegeven van de belasting, betaald door het Europeesche deel der bevolking.

Hieronder was ook opgenomen de „Belasting op bedrijf en andere inkomsten”. De heer Vleming merkt nu op:

„Deze belasting, die geheel is opgebracht door de Inheemsche Bevolking en de Vreemde Oosterlingen, is foutief in

dat eene behoorlijke belastingheffing moet steunen op de werkelijkheid, en niet op ficties.

Van deze juiste gedachte uitgaande, liet Prof. Treub de beantwoording van de vraag of het gerechtvaardigd is eene progressieve winstbelasting van naamlooze vennootschappen te heffen, terecht afhangen van het antwoord op de vragen: 1°. welke gedachte ligt aan eene progressieve belastingheffing ten grondslag? 2°. wat is eene naamlooze vennootschap, en welk is haar karakter?

Het antwoord op de eerste vraag geeft Prof. Treub op pag. 8 en 17 zijner Nota; hij zet daar uiteen, dat een ideëel belastingstelsel van alle ingezetenen een relatief gelijk offer behoort te vragen, en dat bij diepere bestudeering van de individueele waarde der zaken en ook van het geld, men tot het inzicht is gekomen, dat eene bepaalde hoeveelheid, van welke zaak ook, voor den bezitter als algemeene regel meer waarde heeft, naarmate hij een kleiner aantal van die eenheden te zijner beschikking heeft, en omgekeerd. Om dit door een enkel voorbeeld duidelijk te maken; een gulden heeft naar de appreciatie van den recht-hebbende op een inkomen meer waarde, als dat inkomen f 1000 bedraagt, dan wanneer het f 100.000 belooft. Uit dit beginsel, eene consequentie van den eisch om alle ingezetenen te treffen „in proportion to their respective abilities” of m.a.w. van de ingezetenen een zooveel mogelijk relatief gelijkmatig offer te vragen, vloeit echter onafwijsbaar voort, dat het beginsel alleen op menschen van toepassing kan zijn met eene kleine uitbreiding op die juridische personen, die evenals de menschen, om een in de Deutsche wetenschap geijkten term te gebruiken „Selbstzweck” zijn, dus op stichtingen.

Wij komen nu tot de tweede vraag; en in verband met het voorgaande dient de vraag in dezen zin gesteld te worden, of eene naamlooze vennootschap ten aanzien van haar inkomen gelijkgesteld kan worden met een mensch en met eene stichting. Die vraag beantwoordt Prof. Treub terecht ontkennend. Eene naamlooze vennootschap is, zooals hij het uitdrukt, een rechtspersoon zonder eigen levensdoel, die alleen bestaat als middel om anderen aan inkomen of inkomendeelen te helpen. En daar zij geen eigen inkomen heeft, heeft zij vanzelf ook geene draagkracht (in den zin natuurlijk waarin die term moet worden verstaan, waar het belastingheffing geldt). De juistheid van dit oordeel van Prof. Treub blijkt uit de wet; eene naamlooze vennootschap is volgens art. 14 van het Wetboek van Koophandel eene vennootschap van koophandel; zij wordt volgens art. 15 van het Wetboek van Koophandel geregeerd door de overeenkomsten der partijen, door de bijzondere wetten van den koophandel en door het burgerlijk recht. Zij is en blijft dus eene vennootschap volgens het burgerlijk recht, d.i. volgens art. 1655 van het B. W. eene overeenkomst, waarbij twee of meer personen zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen met het oogmerk om het daaruit ontstane voordeel met elkaar te deelen. Alles wat dus door eene naamlooze vennootschap netto verdiend wordt, behoort aan hare aandeelhouders. Die netto winst is en volgens de tusschen aandeelhouders gesloten overeenkomst (de statuten) en volgens de regelen van het burgerlijk recht bestemd om tusschen aandeelhouders te worden verdeeld.

deze kolommen, bestemd voor het Europeesche bevolkingsdeel, opgenomen.

Bij de unificatie in 1920 is de belasting van deze bevolkingsgroepen opgenomen onder „Inkomstenbelasting”, zoodat de totaalbedragen van deze kolommen — ook de ramingen voor 1922 en 1923 — met de hier bedoelde belastinggelden moeten worden verminderd. De totalen van de recapitulatie, samengesteld voor de niet-Europeesche bevolking, en voorkomende op pag. 42, moeten dus met dezelfde bedragen worden verhoogd.”

Zooals de lezer zich zal herinneren werd dit punt ook door den heer Gerritzen in zijn bovengenoemd artikel aangevoerd. — Red.]

Hieruit vloeit tweërlei voort: in de eerste plaats dat, wanneer de Overheid de inkomsten eener naamlooze vennootschap belast, zij daadwerkelijk de inkomsten van aandeelhouders belast; en in de tweede plaats, dat progressie, waar het geldt belasting van de winsten eener naamlooze vennootschap, niet toelaatbaar is.

Tegen deze laatste consequentie keert zich de heer Vleming. Het is wel merkwaardig kennis te nemen van de gronden, waarop hij dat doet. De gronden, waarop Prof. Treub tot zijne conclusie kwam, bestrijdt de heer Vleming in het geheel niet; maar toch vraakt hij op pag. 9 tot 11 zijner brochure de juiste conclusie, die Prof. Treub trok uit zijne even juiste praemissen „om praktische redenen.”

Alvorens de „practische redenen”, die de heer Vleming aanvoert, nader te beschouwen, moge de opmerking voorafgaan, dat een wetgever, die bij het in elkaar zetten van een belastingstelsel geene rekening houdt met de werkelijkheid en met hetgeen in zijn land recht is, en zich alleen laat leiden door hetgeen de heer Vleming euphemistisch noemt „practische redenen,” zich op een gevaarlijken weg bevindt. Op die manier komt men tot luk-raak-heffingen, die de ingezetenen verbitteren en ontstemmen en den eerbied voor de wet en daarmede de publieke moraliteit ondermijnen.

Welke nu zijn de praktische redenen, die den Heer Vleming er toe bewogen hebben om progressie voor te staan, waar het geldt belasting te heffen van de inkomsten van naamlooze vennootschappen? Men leest op pag. 10 der brochure het volgende: „En als aan het zaken doen onder de vleugels van de naamlooze vennootschap, bovendien nog belangrijke voordeelen zouden worden verbonden voor wat betreft belasting betalen, dan zal inzonderheid in dit land, deze vorm nog meer door fysieke personen worden gekozen dan nu reeds het geval is.”

De vraag rijst, welke nadeelen voor de gemeenschap verbonden zijn aan het zaken doen in den vorm van eene naamlooze vennootschap? Het antwoord op die vraag heeft de Heer Vleming achterwege gelaten. Eene tweede vraag, die gesteld kan worden, is deze, welke voordeelen op het punt van belasting betalen den Heer Vleming voor oogen zweefden, toen hij er van gewaagde, dat het zaken doen onder de vleugels van de naamlooze vennootschap belangrijke voordeelen zou kunnen afwerpen? Ook op deze vraag zoekt men in de brochure van den Heer Vleming tevergeefs naar eenig antwoord.

Het wil mij voorkomen, dat die voordeelen ook niet bestaan. Wanneer iemand, die een bedrijf heeft, zijne zaak omzet in eene naamlooze vennootschap, dan zijn daaraan uit een oogpunt van belasting betalen meer nadeelen dan voordeelen verbonden. In de eerste plaats toch betaalt eerst de naamlooze vennootschap belasting, en daarna betalen de aandeelhouders belasting over de uitkeeringen, die zij van de naamlooze vennootschap ontvangen. Waar dus vroeger de eigenaar van het bedrijf éénmaal belasting betaalde, betaalt hij na de omzetting zijner zaak in eene naamlooze vennootschap twee malen belasting. Dit is in stede van een voordeel een nadeel, ook al wordt er geene progressie toegepast bij het belasten van de winsten der naamlooze vennootschap; want de progressie in de belastingheffing wordt wel toegepast op de uitkeeringen, die de aandeelhouder uit de naamlooze vennootschap ontvangt.

Maar, redeneert de Heer Vleming verder, de aandeelhouder, die een overwegend belang heeft in eene naamlooze vennootschap, kan de progressie ook te zijnen aanzien ontgaan, door de winsten in de naamlooze vennootschap te laten en aan zich geene uitkeeringen te laten doen. Den Heer Vleming moet toegegeven worden, dat dit geval zich kan voordoen; maar het behoeft nauwelijks betoog, dat dergelijke gevallen als hij op het oog heeft, zich zeer zelden zullen voordoen, en wel slechts daar, waar de naamlooze vennootschap slechts uit één aandeelhouder of

zeer weinig onderling nauw verbonden aandeelhouders bestaat; en dan nog is het niet wel denkbaar, dat die eene aandeelhouder of de zeer weinige onderling nauw gelieerde aandeelhouders jaar in jaar uit hunne winsten in de vennootschap zullen laten en die niet zullen toucheeren. Wat toch zou eene naamlooze vennootschap met alle die onuitgekeerde winsten moeten doen? Men kan toch niet maar altijd door, onverschillig of de omstandigheden daartoe al dan niet gunstig zijn, zijne zaken uitbreiden. Evenmin heeft het zin om middelen ongebruikt te laten. De gevallen, waarvoor de Heer Vleming zich zoo bevreesd toont, zullen zich dus in de praktijk zeer weinig voordoen. En de mogelijkheid, dat dergelijke gevallen zich wel eens zullen kunnen voordoen, is allerminst een motief om eene wijze van belastingheffing te verdedigen, die en met de werkelijkheid en met ons bestaande recht in strijd is. In dit verband moge ook opgemerkt worden, dat in Nederland van naamlooze vennootschappen niet eens eene winstbelasting geheven wordt, doch alleen eene uitkeeringsbelasting, de zg. dividend- en tantiëmebelasting. En wanneer dit stelsel voor den Staat der Nederlanden geene noemenswaardige nadeelen ten gevolge heeft, dan lijkt de vrees van den Heer Vleming voor het afschaffen van progressie bij het heffen eener winstbelasting ten laste van naamlooze vennootschappen in Indië wel zeer sterk overdreven.

Hierboven merkten wij reeds op, dat het heffen van belasting van de netto winst eener naamlooze vennootschap daadwerkelijk den aandeelhouder treft, die volgens de statuten en de wet de rechthebbende is op die winst. Gaat men nu, zooals in Nederlandsch-Indië gedaan wordt, de winsten eener naamlooze vennootschap progressief belasten, dan wordt de aandeelhouder niet alleen door de inkomstenbelasting dubbel getroffen, maar wordt hij bovendien dubbel door de progressie getroffen. Eerst worden zijne inkomsten progressief belast bij de bron, d. i. in handen der naamlooze vennootschap, en daarna worden zijne inkomsten progressief getroffen in zijne eigen handen. En hier mag wel herinnerd worden aan de ernstige waarschuwing van Prof. Treub om bij de toepassing van progressie bij belastingheffing matigheid te betrachten. Want eene politiek van te sterk opgevoerde progressie zal, naar terecht door Prof. Treub wordt opgemerkt, doodend werken op het particulier initiatief, den ondernemingsgeest en den ondernemingsdrift. Zij zal de zucht om door vermindering van kosten het rendement der bedrijven te vergrooten, tegenhouden, den spaarzin aantasten en de volkskracht langzaam maar zeker ondermijnen.

Op pag. 15 zijner brochure voert de heer Vleming nog een argument aan voor de door hem verdedigde progressie bij het heffen van belasting der inkomsten eener naamlooze vennootschap. Men leest daar het volgende:

„Prof. Treub moet toegeven, dat de naamlooze vennootschap de geschiktheid voor hare taak ontleent aan de door het recht gesanctioneerde en aan den Staat te danken beperking der aansprakelijkheid van hen, die haar kapitaal bijeenbrengen, doch ziet hierin een bijkomstig motief tot het doen bijdragen door vennootschappen in de lasten van den Staat. Maar, aldus herhaal ik, indien dan, dank zij deze sanctie van den Staat, de eene vennootschap in staat is het kapitaal van hen die dat bijeenbrachten en daarvoor slechts een beperkte aansprakelijkheid dragen, buitengewoon winstgevend te maken, waarom mag dan van dezen rechtspersoon geene progressief hogere bijdrage worden gevorderd dan van eene vennootschap, welke het kapitaal minder winstgevend kan maken?”

Inderdaad wordt het dubbel belasten van de inkomsten, die iemand verkrijgt door deel te nemen aan eene naamlooze vennootschap (nl. eerst in handen der naamlooze vennootschap en daarna in handen van den aandeelhouder zelf) verdedigd door er op te wijzen, dat de deelneming aan eene naamlooze vennootschap voor den aandeelhouder zulke groote voordeelen medebrenkt. En onder die groote voordeelen

wordt dan speciaal genoemd de beperkte aansprakelijkheid. Prof. Treub is het blijkens zijne Nota met die verdediging der dubbele belasting van de inkomsten van den aandeelhouder eens.

Tegen deze verdediging van voormelde dubbele belasting valt echter wel het een en ander in te brengen. Waarom toch heeft de Staat de aansprakelijkheid van den deelnemer aan eene naamlooze vennootschap beperkt tot zijn inbreng? Deed hij dit om dien aandeelhouder te bevoorrechten, hem te bevoorrechten boven de andere ingezetenen? Geenszins. De wetgever voerde die beperkte aansprakelijkheid in, omdat anders de deelneming aan naamlooze vennootschappen op groote schaal niet mogelijk zou zijn. Juist door de beperkte aansprakelijkheid van aandeelhouders werd het mogelijk, naamlooze vennootschappen in grooten stijl op te richten. De enorme economische vooruitgang, dien de negentiende eeuw te zien heeft gegeven, zou onmogelijk geweest zijn zonder het instituut der naamlooze vennootschap. Zonder dat instituut zouden de groote uitvindingen op het gebied der techniek, die in de vorige eeuw hebben plaats gehad, onmogelijk het effect hebben kunnen sorteeren, dat zij inderdaad gesorteerd hebben. De naamlooze vennootschap heeft aan de ontwikkeling van de wereld zeer groote diensten bewezen; en daarom wil het voorkomen, dat de stelling, dat de inkomsten die een aandeelhouder in eene naamlooze vennootschap als zoodanig geniet, in tegenstelling met alle andere inkomsten dubbel moeten belast worden, omdat zijne aansprakelijkheid als aandeelhouder eene beperkte is, onhoudbaar is. Het zij nogmaals herhaald, dat de beperkte aansprakelijkheid van den aandeelhouder eener naamlooze vennootschap, wel verre van een aan den aandeelhouder geschonken voorrecht te zijn, niet anders is dan een instituut, door den wetgever in het leven geroepen ter bevordering van het algemeen belang.

Bovendien is de voorstelling van zaken, als zou deelneming aan eene naamlooze vennootschap zulk eene uiterst voordeelige zaak zijn, uitermate eenzijdig; bij deelneming aan eene naamlooze vennootschap zijn de kansen van verlies dikwijls veel grooter dan die van winst.

Maar al gaat men met deze gedachten niet mede, en al blijft men met Prof. Treub in de beperkte aansprakelijkheid van den aandeelhouder een motief zien om diens inkomsten als zoodanig dubbel te belasten, hieruit kan geenszins voortvloeien, dat die inkomsten, wanneer zij nog in handen zijn van de naamlooze vennootschap, progressief moeten worden belast.

Het daarvoor door den heer Vleming aangevoerde argument, dat dank zij de beperkte aansprakelijkheid de eene vennootschap in staat is het kapitaal van hen, die dat bijeenbrachten, buitengewoon winstgevend te maken, is tegen een oogenblik nadenken niet bestand. Immers de beperking van de aansprakelijkheid, van den aandeelhouder beperkt wel zijn risico, maar heeft niet den minsten invloed op de winstgevendheid van het bedrijf. Die winstgevendheid hangt af van de leiding en van de omstandigheden, maar zeer zeker in geen enkel opzicht van de vraag, in hoeverre de deelhebbers voor de verbintenissen der vennootschap al dan niet aansprakelijk zijn.

(Slot volgt).

J. GERRITZEN.

MEDEZEGGENSCHAP BIJ OPENBARE LICHAMEN. *)

Nadat in een aantal nummers van dit weekblad artikelen zijn gewijd aan het vraagstuk van het medezeggenschap in het algemeen, in het bijzonder in het particulier bedrijf¹⁾, kan het gewenscht zijn

*) [Wegens plaatsgebrek eerst in dit nummer. — Red.]

¹⁾ Zie pgns. 71, 102, 142, 188, 199, 255, 283, 308, 314, 379, 402, 442, 464, 483, 549, 594, 609, 637, 814 en 832 van den vorigen jaargang.

speciale aandacht te wijden aan de vraag, hoe het staat met het medezeggenschap bij openbare lichamen (staat, provincie, gemeente), omdat het vraagstuk daar een ander karakter draagt en ten deele ook door de instelling der zoogenaamde centrale en dienstcommissies voor georganiseerd overleg in een meer gevorderd stadium van ontwikkeling verkeert.

Dat andere karakter hangt samen met het feit, dat het particulier bedrijf alleen ten bate van den ondernemer wordt uitgeoefend, de overheidsdienst en het overheidsbedrijf daarentegen in het algemeen belang, zoo noodig ook met opoffering van winst, terwijl het eerste geheel door de leiding wordt gevoerd, maar bij het laatste de leiding onderworpen is aan de algemeene regelen, die de vertegenwoordiging der burgerij namens haar in het algemeen belang aangeeft. Daardoor heeft bij het laatste ook de vaststelling der dienst- of arbeidsvoorwaarden op een andere wijze plaats dan bij het particulier bedrijf.

En het gaat hier — dit sta op den voorgrond — alleen over medezeggenschap omtrent de arbeidsvoorwaarden; voor die in het beheer (het technische en het commercieele van het bedrijf), welke, zoo zij iets zal beteekenen bijzondere capaciteiten, ondernemersbekwaamheid van dengene vordert, aan wien zij wordt toegekend, is de tijd voorloopig nog niet rijp.

Voor de openbare lichamen¹⁾ nu ligt de oorsprong van dit medezeggenschap — het klinkt enigszins eigenaardig — in het voorschrift, dat reeds in de oudste werkliedenreglementen (dat van Amsterdam, ingevoerd in 1897, was het eerste) werd opgenomen, dat de hoofden der diensten en bedrijven eens per week een spreekuur moesten houden voor het personeel. Toen zich nl. vereenigingen van werklieden ontwikkelden en vereenigingen van verschillende richtingen, die met eenige nuances alle hetzelfde wilden en wier besturen telkens het spreekuur bezochten, ontwikkelde dit zich tot besprekingen van allerlei dienstbelangen, die veel beter met de bestuurders van alle vereenigingen tegelijk konden worden gehouden. En de wethouders, die ook herhaaldelijk bezoek ontvingen, en de gemeenteraad, die herhaaldelijk van alle vereenigingen adressen kreeg, welke behandeld moesten worden, dachten er evenzoo over.

Zoo ontstond de wensch om aan dergelijke besprekingen een meer officieel karakter te geven, welke wensch door twee andere omstandigheden nog werd versterkt.

In de eerste plaats nl. was bij de werkliedenvereenigingen zelf de wensch veel sterker geworden om in de vaststelling van hun arbeidsvoorwaarden gekend te worden; zij noemden dat medezeggenschap, zonder dat zij van de beteekenis daarvan reeds een goed begrip hadden²⁾, maar vast stond wel, dat het minste, wat noodig werd geacht, was een zeker overleg over de arbeidsvoorwaarden, voordat zij waren vastgesteld, zoodat op de definitieve vaststelling nog invloed kon worden uitgeoefend, derhalve, waar dat overleg door de vertegenwoordigers der organisaties zou geschieden, „georganiseerd overleg“.

De tweede omstandigheid was het steeds uitvoeriger en ingewikkelder worden van het werkliedenreglement, naarmate het aantal diensttakken en bedrijven, die speciale regelingen noodig hadden, zich uitbreidde, zoodat ten slotte de raad de materie niet meer kon omvatten (de herziening van het Amsterdamsche reglement in 1906 kostte 19 vergaderingen en 645 bladzijden in het officieel verslag!) en men tegen een herziening op dezelfde wijze begon op te zien.

¹⁾ Wat wij hierover mededeelen, ziet speciaal op Amsterdam, waar de loop van zaken het best de ontwikkeling van het instituut typeert, maar elders is deze ongeveer gelijk geweest.

²⁾ Zie over de hierover in bladen en tijdschriften in de jaren 1910—'13 gevoerde discussies en een door den Bond van gemeentewerklieden aangenomen motie: *Dr. J. van Hettinga Tromp*. Het sociale arbeidscontract, blz. 162 vlg.

Toen nu het in 1906 op deze wijze vastgestelde werkliedenreglement door de vele daarin later aangebrachte wijzigingen niet meer overzichtelijk was, ingewikkeld en onduidelijk bleek en op sommige punten verouderd was geworden, deelden Burge-meester en Wethouders aan den raad mede, dat zij het onmogelijk achtten op de oude wijze een nieuw reglement tot stand te brengen en stelden zij voor de methode te volgen, door *Dr. J. van Hettinga Tromp* reeds in zijn in 1913 verschenen academisch proefschrift „*Het sociale arbeidscontract*“ aangegeven, nl. door den raad slechts algemeene normen te doen vaststellen en de uitwerking daarvan en de vaststelling van ondergeschikte detailregelingen over te laten aan een centrale commissie voor algemeene en aan dienstcommissies voor speciale regelingen voor één dienst. Door deze commissies zou dan tevens het middel geschapen worden tot behandeling van allerlei wenschen van het personeel en om aan de vertegenwoordigers der organisaties langzamerhand inzicht in de eischen van den dienst te geven en hen te leeren ook het algemeen belang te behartigen.

Zoo besloot de raad in afwachting van een voorstel tot vaststelling van een nieuw, geheel vereenvoudigd werkliedenreglement, op 4 October 1916, dat er een „centrale commissie voor georganiseerd overleg“ en „dienstcommissies“ zouden worden ingesteld, die zich door dat overleg zou voorbereiden voor de taak later mee te werken aan het vaststellen van arbeidsvoorwaarden. Terstond echter kregen B. en W. reeds de bevoegdheid om na overleg met de commissie van het bestaande werkliedenreglement af te wijken.

In de centrale commissie kregen zitting twee afgevaardigden van elk der algemeene bonden van gemeentewerklieden; de wethouder voor de arbeidszaken werd voorzitter; de vergaderingen werden bijgewoond door den directeur van het arbeidsbureau en alle directeuren, wier dienst in de te behandelen zaken betrokken was of vertegenwoordigers der directeuren. De dienstcommissies bestonden, onder voorzitterschap van den directeur, uit 4 tot 8 leden en wel 1 of 2 afgevaardigden naar het ledental, van de organisaties die onder hun leden werklieden bij den dienst telden. Daarbij werd direct bepaald, dat, als over een regeling, die buiten de bevoegdheid van den directeur lag, overeenstemming werd verkregen, deze als vastgesteld zou worden beschouwd, behoudens mededeeling aan B. en W.

Andere gemeenten volgden dit voorbeeld en, toen door de regeering — waar bij het rijk van een algemeene regeling der rechtspositie van ambtenaren en werklieden nog geen sprake was geweest — een staatscommissie was ingesteld om een wet op den rechtstoestand te ontwerpen, nam deze commissie in haar midden 1919 gepubliceerd wetsontwerp (dat nog steeds geen wet is geworden) een bepaling op (art. 123), dat regelingen tot uitvoering der wet niet zouden mogen tot stand komen, zonder dat de vereenigingen in de gelegenheid waren gesteld in een bespreking hun oordeel daarover te zeggen.

De regeering nam niet alleen deze bepaling, zij het eenigermate gewijzigd, in haar wetsontwerp over (art. 134), maar, de wenschelijkheid erkennende, dat met dit overleg niet op de totstandkoming der wet zou worden gewacht, stelde zij bij Koninklijk besluit van 20 December 1919 Stb. 819 een centrale commissie voor georganiseerd overleg in ambtenaarszaken in, bestaande uit twee vertegenwoordigers van zeven centrale organisaties (de vijf gewone richtingen, doch twee neutrale, en die van hogere ambtenaren) en evenveel regeeringsvertegenwoordigers onder voorzitterschap niet van een minister, maar van een particulier (aanvankelijk de heer Treub, thans de heer de Vries). Daarnaast worden voor elken diensttak, waar dit gewenscht is, bijzondere commissies ingesteld, waarin naast de vertegenwoordigers

van de centrale organisaties ook die van organisaties van alleen tot dat dienstvak behoorenden zitting hebben. Al deze commissies hebben *uitsluitend adviseerende* bevoegdheid.

Op deze wijze was ook de Amsterdamsche commissie (die in 1919 door een commissie voor de ambtenaren werd gevolgd, bestaande uit vertegenwoordigers der centrale organisaties, die der hoogere ambtenaren daaronderbegrepen) begonnen, maarspoedig bevredigde het uitsluitend spreken over voorgenomen regelingen of over wenschen toch niet, vooral toen de toenemende duurte herhaaldelijk loonsverhoging noodig maakte, waarover dan door den raad in lange discussies werd beslist en waarbij de verschillende organisaties tegen elkaar op eischten en de raadsleden tegen elkaar op boden. Van verschillende zijden werd dus op wijziging der regeling aangedrongen en, toen de duurte in 1920 weder een loonsverhoging noodig maakte, wezen burgemeester en wethouders den raad op de wenschelijkheid dezen van die herhaalde moeilijke discussies te bevrijden en de loonregeling voortaan vast te stellen als het ware bij collectief contract tusschen hun college en de werkliedenorganisaties, welk contract dan slechts de goedkeuring van den raad behoeft, zonder dat deze het nog kon wijzigen. Daartoe was de bestaande commissie voor overleg niet geschikt en moest zij geheel anders worden ingericht.

En zoo stelden B. en W. op 6 Juli 1920 voor de centrale commissie voor de werklieden te doen bestaan uit twee partijen, die der werkliedenvertegenwoordigers, die samen één stem zouden uitbrengen, en die van het gemeentebestuur, bestaande uit een of meer leden van het college van B. en W., een of meer directeuren, door de gezamenlijke directeuren aangewezen, en den directeur van het arbeidsbureau die samen ook één stem zouden hebben, welke echter uitsluitend door B. en W. zou worden bepaald, nadat zij de commissie van bijstand en de directeuren hadden gehoord. De stem van arbeiderszijde wordt aldus bepaald, dat elke organisatie voor de eerste 500 of minder leden twee stemmen en voor iedere aangebroken 500 verdere leden één stem uitbrengt, terwijl ten minste alle stemmen van twee organisaties noodig zijn.

Hiermede was dus een geheel nieuw stelsel ingevoerd, nl. dat een tusschen B. en W. en de centrale commissie verkregen overeenstemming feitelijk wet werd, omdat het gesloten accoord al heel zonderling moest zijn, wilde de raad weigeren het te honoreeren. In verschillende andere gemeenten is dit voorbeeld reeds nagevolgd en hier en daar wil men, waar men het overleg gaat invoeren, het reeds terstond aldus inrichten, ook voor ambtenaren.

Driemaal is thans in Amsterdam reeds een loonregeling op de omschreven wijze tot stand gekomen. Tweemaal werd overeenstemming vrij gemakkelijk bereikt, omdat de werklieden telkens voordeelen boven het bestaande behaalden; de derde maal, toen een verslechtering niet kon uitblijven, heerschte er een zekere spanning, hoe het zou loopen. Een voorafgaande poging van een deel van den raad om B. en W. reeds tevoren te binden, werd door B. en W. afgeslagen; en zij zou ook in strijd zijn geweest met den geheelen opzet. En ten slotte werd, zooals men weet, overeenstemming verkregen, nadat eenige der oorspronkelijke eischen (aanschaffing van den vacantietoelag en invoering van de 48-urige werkweek op 1 Januari jl.) waren teruggenomen. Thans was de vraag, of de regeling goedgekeurd zou worden, voor den raad veel moeilijker te beantwoorden, doch ook nu weer wilde hij het conflict niet risqueren en accepteerde hij haar.

Na dezen afloop stelden B. en W. een voorstel aan de orde, dat zij reeds geruimen tijd geleden hadden ingediend, nl. om het stelsel, geheel volgens de oorspronkelijke bedoeling van den heer *van Hettinga*

Tromp, niet alleen voor het loon, maar voor het geheele werkliedenreglement toe te passen in dien zin, dat het werkliedenreglement zeer kort zou zijn en slechts eenige algemeene normen zou bevatten, b.v. de aanneming van werklieden, de verplichting tot overwerk, het ziekgeld, het verlof, de vacantie, de straffen, terwijl verder wordt bepaald, dat de regelingen, welke over die onderwerpen en over andere onderwerpen, zooals het loon en den werktijd, waarvoor niet eens normen worden gegeven, moeten worden gemaakt, worden vastgesteld als voor het loon hierboven is omschreven, waarbij de bepalingen over de samenstelling der centrale commissie en haar wijze van stemming in het nieuwe reglement worden vastgelegd met deze wijziging, dat er aan de zijde van het gemeentebestuur twee leden der commissie van bijstand en drie directeuren (een technische, een hygiënische en een bedrijfsdirecteur) in worden opgenomen, maar de stem toch door B. en W. wordt bepaald.

Men denkt zich nu den overgang van den bestaanden in den nieuwen toestand aldus, dat alle bestaande regelingen van kracht blijven, totdat zij op de nieuwe wijze door andere worden vervangen; wordt dus over een nieuwe regeling geen overeenstemming verkregen, dan blijft de oude bestaan, tenzij een van beide groepen van oordeel is, dat wijziging bepaald noodig is, in welk geval zij de beslissing van den raad inroept, voor zoover de wet of een raadsbesluit de zaak niet tot de bevoegdheid van B. en W. heeft gebracht. Wordt overeenstemming verkregen, dan wordt de regeling wet, tenzij er uitgaven mee verbonden zijn, die de raad niet heeft goedgekeurd; dan moet eerst het geld door den raad worden beschikbaar gesteld, die dat natuurlijk ook weigeren kan, waarmee dan de regeling vervalt. Elke regeling ten slotte kan door den raad worden vernietigd wegens strijd met de wet, een gemeenteverordening of het *gemeentebelang*.

Zonder veel discussie heeft de raad zich op 24 Januari j.l. met het nieuwe, aldus ingerichte werkliedenreglement vereenigd en hiermee een voor ons land, wellicht voor de geheele wereld nieuwe regeling van verre strekking tot stand gebracht.

Op de staatsrechtelijke vragen, waartoe zij aanleiding geeft, gaan wij niet in, maar wij willen wel nog eenige aandacht vragen voor dezen vorm van medezeggenschap in het algemeen. En zouden dan, in aansluiting aan wat wij in den aanvang opmerkten over het karakter van het publiekrechtelijk lichaam, willen vragen, of het niet in strijd is met het van oudsher gegolden hebbende beginsel, dat het vertegenwoordigend lichaam de koorden van de beurs in handen heeft en beoordeelt wat in het algemeen belang noodig is, indien de werkliedenvereeningen, die niet voor het algemeen belang opkomen, doch voor het individuele van haar leden, mede gaan beslissen over hun eigen positie? Men zal zeggen, dat de gemeenteraad toch de eindbeslissing houdt, omdat hij het noodige geld kan weigeren en besluiten, die hij niet in het gemeentebelang acht, kan vernietigen. Dat is ongetwijfeld waar, maar de ervaring heeft thans reeds geleerd, dat hij van die bevoegdheid een zeer schaarsch gebruik zal maken, omdat hij daardoor ernstige conflicten zal uitlokken, niet alleen met de werklieden, maar ook met B. en W. en wellicht met de commissie van bijstand, die zich immers met de afgekeurde regeling hebben vereenigd, conflicten, die het algemeen belang allicht nog meer zullen schaden dan de regeling zelve. Zoo is het in het begin van 1921 in Zaandam, waar dezelfde regeling was ingevoerd, zelfs voorgekomen, dat iemand als de heer *Duys*, toen het georganiseerd overleg besloten had pas afgeschafte periodieke loonsverhogingen weer in te voeren en een salarisregeling in te voeren, waarbij de laagste salarissen te hoog, die der hoogere ambtenaren te laag waren, sprak van kwajongenswerk

en meende, dat, als het zoo voortging, het instituut moest worden opgeheven, en toch de raad de genomen besluiten honoreerde¹⁾. Practisch geeft hiermee de raad inderdaad voor een groot deel zijn budgetrecht uit handen.

De zaak kan dan ook, naar onze meening, alleen goed loopen, als de vertegenwoordigers der vereenigingen begrijpen, dat zij, zitting hebbende in de centrale commissie, mede het algemeen belang hebben te behartigen. Dat geeft hun een groote verantwoordelijkheid; of zij die kunnen dragen zal de toekomst leeren. Een groote moeilijkheid daarbij zal het zijn, als sommigen hunner dat wel en anderen het niet kunnen. Wat zullen immers zij doen, die bij een beslissing in de minderheid blijven? Zullen zij zich altijd daarbij neerleggen of blijven ageeren en desnoods staken? De laatste maal te Amsterdam hebben de federatieven, die tegen waren, zich bij het besluit neergelegd; zal dat altijd zoo gaan? En in het algemeen, zal juist bij achteruitgang, de stem der vertegenwoordigers altijd door de leden der organisaties, de werklieden zelf, worden gehonoreerd, de leden, die als het ten slotte op het krijgen van overeenstemming, op het compromis aankomt, niet steeds meer kunnen worden gehoord? Dit alles valt af te wachten. Anderzijds is het overleg ook een middel om den onderlingen strijd door het gemeenschappelijk belang, om tot overeenstemming te geraken, te doen eindigen en is het niet te ontkennen, dat bij een stevige meerderheid de minderheid, die zich verzet, niet alleen het gemeentebestuur, maar ook de vóór stemmende medewerklieden tegen zich krijgt, wat een verzet bijna onmogelijk maakt. Merkwaardig is het zeker, dat de regeling veel verder gaat dan het socialisatie-rapport der S.D.A.P. het medezeggenschap in het gesocialiseerde bedrijf wenscht geregeld te zien (zie blz. 50). Hier heeft men wel een pompeuze organisatie van groepsraden en een personeelraad opgezet, maar hun taak beperkt zich tot: 1e contrôle, 2e het ter sprake brengen van wenschen, 3e het geven van advies. De vrees voor grootere inmenging van het personeel spreekt hier boekdeelen!

De Amsterdamsche regeling, waarmee de heer *van Hettinga Tromp* een jarenlang streven bekroond ziet, beschouwe men dus als een proefneming. Beperkte zij zich tot het gemeenschappelijk regelen door organisaties en bedrijfsbeheer van allerlei uitvoeringsmaatregelen, tot het op bijzondere toestanden toepassen van algemeene regelingen, dan zou men haar slechts kunnen toejuichen als een vereenvoudiging en bevrediging onder het personeel brengende verbetering en een enorme ontlasting van den gemeenteraad. Thans is het bovendien een vermindering der macht van dien raad, die goed, maar ook zeer slecht kan uitvallen.

Waar zij niet is ingevoerd, blijft het georganiseerd overleg beperkt tot een advies geven, zij het na onderhandeling. Het is ook een moeilijk te beantwoorden vraag, of een verder gaande regeling voor ambtenaren, althans voor maatregelen van wetgeving, wel mogelijk is. In verscheiden gemeenten en ook bij het rijk strekt de minder ver gaande regeling tot dusverre nog niet steeds tot bevrediging van het personeel. De oorzaak daarvan is veelal de nonchalance, waarmee de adviezen worden behandeld. Nu men de gelegenheid eenmaal heeft geschapen, behoort men haar alle eer te bewijzen, d.w.z. het advies behoort schriftelijk te worden overgelegd met gelegenheid voor minderheden haar afwijkend advies daaraan toe te voegen, en bij het voorstel, dat ten slotte aan het vertegenwoordigend lichaam wordt gedaan, behoort niet alleen het advies te worden overgelegd, maar ook uitvoerig te worden aangegeven, waarom men er van afwijkt, als dat noodig wordt gevonden. Alleen dan krijgt de commissie van overleg een vaste plaats in

het bestuur en kunnen de leden der vereenigingen en het publiek haar werking beoordeelen.

En aan een tweede klacht behoort mede tegemoet te worden gekomen, nl. dat vaak de zaken eerst dan in de commissie worden gebracht, als zij reeds vaststaan. Noodig is, dat zij worden behandeld in de commissie, als zij nog in een stadium verkeeren, waarin nog in waarheid *overleg* mogelijk is, waarin nog van weerskanten gegeven en genomen kan worden, zoodat het overleg in waarheid gemaakt wordt tot een onderhandelen tusschen partijen, waarbij tot het uiterste naar overeenstemming wordt gestreefd en slechts bij dringende noodzakelijkheid van de adviezen wordt afgeweken. Zoo wordt het nog geenszins overal opgevat; het wordt vaak slechts beschouwd als een middel om de organisaties op de hoogte te houden en hen van het adresseeren aan den raad af te brengen; dat is echter niet voldoende. Zoodanig het aangaven kan het eenerzijds de vrije gestie van het openbaar bestuur niet belemmeren en moet het anderzijds bevrediging wekken en den werk lust van het personeel prikkelen. Dan zal het practisch ook niet veel meer van de methode, die men thans in Amsterdam toepast, verschillen en of dan de stap verder, dien men aldaar heeft gezet, zelfs nog wel noodig is, is de vraag. Aldus opgevat kan het, naar onze meening, ook voor het particulier bedrijf een voorbeeld worden.

VAN ZANTEN.

POSTTARIEVEN.

„Overal op de wereld, waar men ook bezig is te „bezuinigen, verlaagt men de tarieven van de Spoor- „wegen en van de Post, en overal ziet men er de „beste resultaten van. Vanochtend hebben we nog „uit de dagbladen kunnen lezen welke goede resultaten „men er mede in Zweden heeft bereikt, evenals in „Denemarken en Engeland. Alleen hier doet men „het niet en blijft met tekorten zitten”.

Aldus de Heer Mr. Marchant in zijn rede bij de Algemeene beschouwingen der Tweede Kamer over de Staatsbegroting voor 1923, op 17 November j.l.

De Minister van Financiën, die den Minister-President verving, heeft het, voor zoover de Post betreft, blijkbaar niet noodig geacht tegen dit verwijt op te komen. Misschien overwoog Z.Exc. dat binnenkort de ontwerp-begroting voor het Staatsbedrijf der P.T.T. voor 1923 voldoende zou spreken. Immers dit — bij Kon. boodschap van 27 November 1922 aan de Tweede Kamer aangeboden — ontwerp be wees, dat men, menschelijkerwijs gesproken, *niet* meer met een tekort zat, maar een bescheiden winst mocht ramen.

Intusschen verwierp de Tweede Kamer eenige dagen later de wetsvoorstellen, waardoor de Post vergoeding zou verkrijgen voor het genot van portvrijdom aan talrijke openbare instellingen toegekend. Daardoor verandert die kleine winst weder in een verlies van ± 5 millioen, tenzij Financiën de Post nu weer vrijstelt van de vergoeding wegens spoorwegvervoer.

Het is te vreezen, dat men van verschillende zijden desalniettemin ontijdig zal aandringen op tariefsverlaging. Zulks temeer, nu men kan wijzen op het voorbeeld door enkele landen gegeven; al verzuimt men daarbij in den regel de gekozen voorbeelden zuiver te stellen, met het gevolg, dat volkomen onjuiste vergelijkingen worden gemaakt en men tot gevolgtrekkingen komt, die evenzeer onjuist zijn. Betreurenswaardig is dit vooral, wanneer het geschiedt in 's lands vergaderzaal en door een man van gezag als Mr. Marchant. Want al zou een terugkeer van de posttarieven, die wij vóór den oorlog kenden, zeer zijn toe te juichen, het Nederlandsche Postbestuur meent blijkbaar terecht den weg hierheen niet te mogen betreden, dan wanneer redelijkerwijze mag worden verwacht, dat het bedrijf daarbij zonder tekorten zal kunnen werken. Het volgt daarbij juist dezelfde politiek als de buitenlandsche post-

¹⁾ Gemeentebld van Zaandam van 1920 blz. 274.

besturen; ook die van Zweden en Engeland, welke men nu telkens, maar geheel onnoodig, ten voorbeeld stelt.

Heel wat menschen redeneeren over dit vraagstuk eenigszins simplistisch. Zij herinneren zich dat, vóór 1914, overal het port gestadig aan daalde, terwijl de Posterijen toch nog winsten bleven maken. De ervaring scheen te leeren, dat de toeneming van het verkeer op den duur het per stuk prijs gegevene ruim vergoedde.

Toen de wereldoorlog zich rekte en de verschillende landen hun uitgaven zagen stijgen, moest men hier evenals elders de posttarieven verhoogen. Maar het Postbedrijf ging tevens, gelijk in vele andere landen, nadeelige saldi vertoonen. Men verhoogde de tarieven nogmaals. En het verkeer ging achteruit. Het deficit bleef.

Het is begrijpelijk, dat sommigen toen meenden, datgene, wat de ervaring vroeger had geleerd, thans in omgekeerden zin te mogen toepassen. Zij schreven de tekorten toe aan de portverhooging, die het publiek ervan terughield van de Post gebruik te maken. De conclusie lag voor de hand: „Verlaag de tarieven, dan krijgt ge weer grooter omzet en zult weer winsten maken!”

En toen men nu in den zomer van 1922 het Britsche Postbestuur zijn tarieven zag verlagen en Zweden met 1 October 1922 de beweging volgde; toen men bovendien vernam, dat zoowel de Britsche als de Zweedsche Posterijen winstsaldi opleverden, toen meende men, dat de practijk de juistheid van de conclusie had aangetoond.

Waarin men geheel mistastte!

Inderdaad leveren de Britsche en de Zweedsche Posterijen een batig saldo op, maar zij doen dit *ondanks* en niet ten gevolge van de tariefverlaging. Het loont zeker wel de moeite dit eens duidelijk in het licht te stellen:

In Engeland — waar de Posterijen met de Telegrafie en Telefonie evenals bij ons onder één Hoofdbestuur zijn vereenigd — had men sedert 1915 meermalen de tarieven verhoogd. Toen nu in 1921 de Postmaster-General Illingworth wederom eene verhooging van de telefoontarieven voorstelde, ten einde de groote tekorten van den dienst te bestrijden, verhief zich de openbare meening met zooveel kracht tegen hem, dat hij moest aftreden. Zijn opvolger, Mr. Kellaway, zag zich evenwel verplicht de plannen van den Heer Illingworth over te nemen, en voerde dan ook in Juni van dat jaar opnieuw eene tariefverhooging in. Hij begon echter met krachtige hand te bezuinigen en behaalde daarmede zooveel succes, dat hij, die bij zijn optreden een deficit had gevonden van 6.7 miljoen £, in Februari 1922 bij eene redevoering in Aldwych-club kon verklaren, dat het Postbedrijf zich had leeren bedruipen, en vermoedelijk voor het volgend jaar een batig saldo zou opleveren van 8 miljoen £ bij behoud van de geldende tarieven. Inplaats daarvan zou hij dan eene verlaging van het port voorstellen, omdat het surplus z. i. behoorde ten goede te komen aan handel en publiek. Hij hoopte dat een flinke vermeerdering van het verkeer het gevolg zou zijn van die tariefverlaging.

In Juli 1922 kwam werkelijk de verlaging van het tarief tot stand. Kort daarna (October) trad Mr. Kellaway om politieke redenen als Postmaster-General af. Maar bij eene verkiezingsrede te Bedford op 9 Nov. 1922, sprak hij o.a. ook over deze quaestie en vertelde, dat hij weliswaar geen cijfers kon noemen, doch dat de vermeerdering van het verkeer helaas niet aan zijn verwachtingen had beantwoord. En voor hem, die de waarde van de verklaring mocht betwijfelen, omdat zij kwam uit den mond van een oppositie-candidaat, zal die twijfel moeilijk zijn te handhaven na lezing van het antwoord, namens de regering, door Graaf Onslow in het Hoogerhuis

gegeven op vragen ter zake door Lord Southwark gesteld (zie Manchester Guardian van 7 Dec. 1922) en waaruit blijkt, dat de verlaging der tarieven in Juli j.l. de Britsche Post op een verlies van £ 6.190.000 zal komen te staan, en dat behalve voorzoover de drukwerken aangaat, de vermeerdering van het verkeer niet aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Wanneer de Engelsche Post tegenwoordig weer een goed financieel figuur maakt, dan heeft zij dat in hoofdzaak te danken aan de vermindering der kosten van levensonderhoud, ten gevolge waarvan zij door de werking van een sliding scale aan hare ambtenaren automatisch minder behoef uit te betalen, en aan bezuinigingen op de exploitatie. Daardoor is tariefverlaging mogelijk geweest.

Men ziet, dit is heel wat anders, dan de beweerde goede resultaten van tariefverlaging!

Zweden — waar de Posterijen een afzonderlijk Staatsbedrijf vormen — vertoont vrijwel hetzelfde beeld als Engeland. Ondanks portverhooging sloot het jaar 1920 met een tekort. Maar reeds 1921 leverde een overschot van 10.4 miljoen Kronen. Het Zweedsche jaarverslag zegt daaromtrent (ik vertaal woordelijk):

„Ondanks de vermindering van het Postverkeer in zijn geheel gedurende dit jaar, heeft het Postbedrijf een opmerkenswaardig overschot van 10.4 miljoen Kronen. Dat berust natuurlijk op de sterke vermindering van onderscheidene posten van uitgaaf, speciaal die voor het personeel, welke ten gevolge van de snelle daling van het indexcijfer zéér belangrijk konden worden verlaagd”.

De Zweedsche Post maakte dus met hare hoge tarieven — sedert 1 Januari 1920 was het port voor een brief van enkelvoudig gewicht 20 öre (= 13.2 cent) voor een briefkaart 10 öre en voor een drukwerk eveneens 10 öre — ten gevolge van de vermindering der uitgaven, stevige winsten. Zij heeft het toen billijk en verstandig geoordeeld om het tarief te verlagen, en wel met ingang van 1 Oct. 1922.

Dat zij daarvan geen schitterende resultaten verwachtte blijkt voldoende uit hetgeen bekend is over hare ramingen over de jaren 1922 en 1923. Zij schat de batige saldi voor die jaren op resp. 14 en 6 miljoen Kronen, d.w.z.: voor een jaar van 9 maanden hoog en 3 maanden verlaagd tarief 8 miljoen Kronen méér dan voor een vol jaar verlaagd tarief. Hieruit ziet men, dat het *verlies* met de tariefverlaging te lijden, door de Zweedsche administratie wordt geschat op tusschen 10 en 11 miljoen Kronen voor een vol jaar.

Ook hier zijn het de besparingen verkregen en nog te verkrijgen door vermindering van duurtebijslag, beperking van personeel, enz. die geleid hebben tot batige saldi en die tariefverlaging mogelijk maakten. Op compensatie van hetgeen zij met deze verlaging prijsgeeft door een wederopleven van het postverkeer rekent de Zweedsche administratie niet. Integendeel acht zij een vermindering van het verkeer volstrekt niet uitgesloten. Onder de bestaande algemeene economische depressie durft zij hoogstens verwachten dat deze vermindering iets geringer zal blijken dan die, welke 1922 tegenover 1921 te zien gaf.

Waar zijn nu de goede resultaten, die men met de tariefverlaging in Zweden zou hebben bereikt?

Het antwoord moet luiden: zij bestaan slechts in de verbeelding van hen, die hetgeen in normale omstandigheden juist bleek, ook in abnormale omstandigheden voor toepassing vatbaar achten.¹⁾

De Heer Marchant noemde verder *Denemarken*. Maar met even weinig grond als Engeland en Zweden. Want daar had het Postbedrijf over 1920/1921 een tekort van 1.7 miljoen Kronen. Men is toen op drastische wijze gaan bezuinigen, doch voor het

¹⁾ Het lokaal verkeer in Stockholm blijkt, volgens de laatste berichten, wel merkbaar vooruitgegaan sedert de tariefverlaging, maar dat vergoedt natuurlijk slechts tot zeer geringe hoogte hetgeen over het geheele land is prijsgegeven.

loopende jaar 1922/23 rekt de begrooting nog met een tekort van bijna 900.000 Kr. Het is echter zeer meegevallen, want gedurende de eerste drie kwartalen van het dienstjaar 1922-1923 (d.i. 1 April tot en met 31 December 1922) is een overschot verkregen van 1.780.000 Kr. Doch ook hier ziet men hetzelfde als in Engeland en Zweden. Het batig saldo is niet verkregen door stijging van de ontvangsten, want deze daalden met \pm 2 miljoen Kronen in vergelijking met de eerste drie kwartalen van 1921/'22, en bleven ook beneden de raming voor 1922/'23, maar door het nog sterker dalen van de uitgaven (\pm 8 miljoen) ten gevolge van het doorwerken der getroffen bezuinigingsmaatregelen.

Het beroep op Denemarken faalt dus evenzeer.

Prijsverlaging lokt tot koopen uit. Zoo heeft tariefverlaging een tendenz om — ceteris paribus — het verkeer te doen toenemen.

Ceteris paribus! Helaas is ten opzichte van de overige factoren, die op toeneming van het postverkeer kunnen inwerken, bijv. opgewektheid in handels- en industriele kringen, financiële bewegingsvrijheid onder de intellectueelen, sinds 1914 wel het een en ander gewijzigd.

Daarom blijft voorzichtigheid geboden. En daarom is het jammer, dat de Heer Marchant gemeend heeft, het Nederlandsche Postbestuur te moeten prikkelen met een — nog wel ongegrond — ten voorbeeld stellen van buitenlandsche administratiën.

Te meer, daar hij als Kamerlid, weet — bijv. uit de M.V.A. aan de Eerste Kamer over de begrooting voor 1922 — dat ons Postbestuur ter zake diligent is.

Mr. W. J. M. BENSCHOP.

Naschrift. Tot mijn leedwezen moet ik verklaren, dat ik het Nederlandsche Postbestuur zal blijven prikkelen.

Vooreerst zal ik blijven prikkelen tot vereenvoudiging van den dienst, opdat langs dezen weg portverlaging zal worden bevorderd. Buiten salarisverlaging is hier nog wel iets te doen. Dit bevestigt de ervaring telkens opnieuw. Dat Mr. Benschop hiervoor niet genoeg gevoelt bewijst zijn thans herhaalde klacht over de bestending van den portvrijdom. Het afschaffen daarvan zou veel administratieve omslag geven en dus geld kosten, mogelijk misbruik niet keeren en alleen een boekpost creëren voor het Postbedrijf, waarin Mr. Benschop zich zou hebben verheugd.

Aan het nemen van een proef met portverlaging is een risico verbonden. Men moet het aandurven, en niet onmiddellijk het resultaat verwachten van toeneming van het postverkeer. Die zal eerst langzamerhand volgen. Doch zij zal alleen zeker volgen, indien de verlaging radicaal is. Van voorzichtige proeven met kleine verlaging is geen resultaat te verwachten.

Ten slotte wil ik Mr. Benschop een genoeg doen. Het komt mij voor, dat het tekort op den Postchèque en Girodienst zijn oorzaak ten deele vindt in de te lage vergoeding, van de aangeslotenen geheven. Hier schijnt mij voor eenige verhooging plaats, niet alleen omdat de bewezen diensten het waard zijn, doch ook omdat aan andere takken van dienst daardoor inkomsten zijn onttrokken.

MARCHANT.

Scheveningen, 20 Februari 1923.

AANTEKENINGEN.

Werkloosheid in Zweden.¹⁾ — De werkloosheid bereikte in Zweden haar maximum op het einde van Januari 1922, toen 163.000 personen ingeschre-

¹⁾ Een overzicht van de methoden in Zweden, gevolgd ten aanzien van het werkloosheidsvraagstuk en eenige gedetailleerde cijfers vindt men op pgs. 919 en 1012 van den vorigen jaargang.

ven waren als geheel werkloos. Op dit tijdstip ontvingen 61.000 personen werkloosheidsuitkeering, terwijl 37.200 te werk gesteld waren bij diverse soorten van werkverschaffing.

Wegens de algemeene verbetering van den industrieelen toestand en voor een groot deel ook door de zeer beperkende politiek der Zweedsche Werkloosheidscommissie zijn de werkloosheid en het aantal ondersteunde personen sterk afgenomen. Einde September waren er slechts 35.100 werklozen, waarvan 2.340 ondersteuning trokken en 23.800 bij de werkverschaffing waren aangesteld.

De laatste cijfers zijn:

1922 Einde van:	Geschat aantal werklozen	Aantal werkloos- heids- uitkeering genietenden	Aantal te werk- gestelden bij de Staatswerk- verschaffing	Aantal te werk- gestelden bij de Gemeente- lijke werk- verschaffing
October.....	37.300	2.300	20.200	3.000
In de steden ...	{16.400	{1.770		{1.450
Op het platteland	{20.900	{ 530		{1.550
November.....	43.500	3.800	16.500	2.600
In de steden ...	{20.000	{2.800		{1.350
Op het platteland	{23.500	{1.000		{1.250
December.....	45.900	6.200	13.800	3.300
In de steden ...	{21.400	{4.300		{2.067
Op het platteland	{24.500	{1.900		{1.259

De stijging der werkloosheid gedurende de laatste paar maanden draagt hoofdzakelijk een seizoenkarakter. Thans kan men zeggen, dat de werkloosheid alleen in de ijzer-, metaal- en machine-industrie nog abnormaal is. De Werkloosheidscommissie zal daarom waarschijnlijk de werkloosheidszorg (uitkeering en werkverschaffing) beperken tot de arbeiders in deze industrieën. Ongetrouwde arbeiders zullen slechts den tweeden vorm van ondersteuning genieten en dit alleen in zoverre er bij de verschillende onderhanden genomen werken, ten aanzien van welke men thans echter ook een bezuinigings- en inperkingspolitiek volgt, vacatures bestaan.

Ter bestrijding van de werkloosheid werd voor het jaar 1922 niet minder dan 88 miljoen kronen ter beschikking van de Werkloosheidscommissie gesteld, een groot bedrag vergeleken bij de 32,9 en 34,9 miljoen, die door den staat voor dit doel werden uitgegeven, resp. in de jaren 1914-1920 te zamen genomen en 1921.

Van dit bedrag is 71,3 miljoen uitgegeven, zoodat er 16,7 miljoen beschikbaar is gebleven voor 1923. De volksvertegenwoordiging heeft het vorige jaar reeds 5 miljoen kronen gevoteerd voor het eerste halfjaar van 1923 en volgens raming van de Werkloosheidscommissie zullen de verschillende gemeenten binnenkort 15,2 miljoen kronen terugbetalen als hun aandeel in de kosten der werkverschaffing. Dit maakt te zamen een bedrag van 36,9 miljoen kronen.

Aannemende, dat de kosten voor den staat 7,5 kronen per dag voor elken bij de werkverschaffing aangestelden arbeider en 1,5 kroon voor ieder uitkeering genietend persoon bedragen, is de volgende berekening door de Werkloosheidscommissie opgesteld:

	Bij de werk- verschaffing te werk- gestelden	Kronen	Werkloos- heids- uitkeering genietenden	Kronen
1923				
1 Januari-1 Mei.	14.000	10.500.000	10.000	1.500.000
1 Mei-1 Septemb.	12.000	9.000.000	2.000	300.000
1 Sept.-1 Dec. ...	6.000	4.500.000	2.000	300.000
1924				
1 Januari-1 Mei.	4.000	3.000.000	2.000	300.000
		27.000.000		2.400.000

Kr. 29.400.000

De meerderheid der Commissie verwacht, dat alle buitengewone steunmaatregelen voor werklozen met Juni 1924 zullen kunnen ophouden en heeft daarom

de regeering medegeedeeld, dat zij het onnoodig acht verdere credieten voor dit doel te vragen. De socialistische leden daarentegen waren te dezen aanzien minder optimistisch gestemd en hebben erop aangedrongen 10 miljoen voor het begrootingsjaar 1923/1924 ter beschikking te stellen. De regeering heeft zoo juist den middenweg gekozen en veiligheidshalve een crediet van 5 miljoen kronen aangevraagd.

Gelijk in het eerste artikel over werkloosheid in Zweden is opgemerkt heeft de Commissie voor sociale verzekering gedurende eenige jaren de vraag onderzocht, of een stelsel van permanente werkloosheidszorg van overheidswege aanbeveling verdient en zoo ja, hoe dit in te richten ware. De voorstellen der Commissie zijn thans gepubliceerd, en zullen binnenkort nader onder het oog worden gezien.

ONTVANGEN:

Dr. M. van Haften, *Foutieve Methoden van Rentabiliteitsberekening bij het Middelbaar Handels-onderwijs*; P. Noordhoff, Groningen, 1923.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The American Journal of International Law. — Washington, Juli 1922.

Ch. E. Hughes, Some aspects of the work of the Department of State; Ch. E. Hughes, Some observations on the conduct of our foreign relations; M. O. Hudson, Seizures in land and naval warfare distinguished; J. C. Wise, The rights of visit and search, capture, angary and requisition; G. E. Sherman, Orders in council and the law of the sea.

Idem. — Washington, October 1922.

T. H. Bliss, The armistices; Ch. Ch. Hyde, The negotiation of external loans with foreign governments; W. Mettgenberg, The extradition of the assassins of the Spanish premier Dato by the German Reich (Fort extradition case); G. E. Sherman, Orders in council and the law of the sea II; E. R. James, Jurisdiction over foreigners in Siam.

MAANDCIJFERS.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandelijks gemiddeld ¹³⁾			1922							
		1913	1920	1921	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	
Productie van steenkool (1000 tons) ¹⁾	Engeland	5,617	4,477	3,200	4,867	4,140	4,729	4,843	5,220	6,525	5,446	
	Ver. Staten	9,946	11,267	8,823	4,034 ⁷⁾	4,639 ⁷⁾	3,667 ⁷⁾	5,166 ⁷⁾	9,845	11,129	11,109	
	Frankrijk ²⁾	786	667	774	753	780	829	805	874	876	—	
	Duitschland ³⁾	3,887	2,527	2,607	2,651	2,063	2,263	2,233	2,397	2,454	2,387	
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	678	221	415	375	406	418	437	489	502	
	Ver. Staten	2,623	3,084	1,400	2,344	2,399	2,438	1,845	2,067	2,680	2,895	
	Frankrijk ⁴⁾	434	276	280	442	416	428	447	462	503	514	
	België	207	93	73	119	115	127	154	163	175	172	
Scheppen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	3,709	2,640	Kwartaals-opgave	1,920	Kwartaals-opgave	1,617	101	Kwartaals-opgave	197	
	Ver. Staten	148	1,310	216		137						210
	Frankrijk	229	398	353		243						210
	Italië ⁶⁾	125	364	394		286						210
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £	54,931	142,861	81,748	79,850	75,578	73,467	75,157	70,562	76,737	86,452	
	Ver. Stat. 1000 \$	147,224	425,389	213,055	245,076	256,725	244,305	275,880	228,795 ⁵⁾	— ¹⁴⁾	—	
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	701,778	4158,748	1962,373	1810,125	1851,184	1995,746	1954,729	1893,121	2108,872	2343,245	
	Italië 1000 Lire.	303,803	2235,135	1241,758 ¹⁰⁾	1,245,059 ⁸⁾	1,602,206 ⁸⁾	—	—	—	—	—	
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	111,297	96,631	58,045	52,146	60,419	60,032	62,511	60,399	66,491	
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	673,373	708,531	301,989	327,198	296,651	296,272	307,458	366,177	383,000 ⁶⁾	
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	573,351	2241,249	1660,896	1866,964	— ¹²⁾	1433,142 ¹²⁾	1676,314	1741,062	1937,467	1706,499	
	Italië 1000 Lire	209,303	981,177	652,135 ¹⁰⁾	591,970 ⁸⁾	860,840 ⁸⁾	—	—	—	—	—	
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	3,043	3,098	4,101	3,822	4,042	3,995	3,704	4,125	3,769	
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	5,344	5,182	5,471	5,548	6,622	6,540	6,016	6,287	—	
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,399	2,275	3,161	3,159	3,329	3,022	3,034	3,109	—	
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	307.3	197.2	160.4	159.7	159.9	155.8	153.9	154.8	157.1	
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	226	147	148	150	155	155	153	154	156	
	Frankrijk (off. cijfer)	100	510.3	345.2	317.3	325.6	325.6	331.8	329.9	338.0	352.7 ⁵⁾	
	Italië (Prof. Bachi)	100	624.4	577.5	523.5	537.4	557.5	571.3	581.7	600.8	596.2	
Wisselkoersen: (jaarl. of maand.gem.) ⁹⁾	NewYork op Londen	100	75.23	79.10	91.36	91.47	91.38	91.74	91.51	91.17	91.90	
	NewYork op Parijs.	100	35.54	38.65	47.26	45.55	42.64	41.52	39.72	38.41	35.44	
	NewYork op Rome..	100	25.67	22.26	27.24	25.82	23.68	23.49	22.20	21.70	23.06	

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

²⁾ Inclusief bruinkool (75.000 ton in Januari 1921). Vanaf 1919 incl. Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas Lotharingen en het Saargebied.

³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië.

⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas Lotharingen. ⁵⁾ Voorloopig cijfer. ⁶⁾ Vanaf 1919 inclusief Triëst.

⁷⁾ Vermindering tengevolge van de mijnwerkersstaking. ⁸⁾ Nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.

⁹⁾ Waarde der genoteerde geldsoorten in procenten der pariteit. Jaarlijksch of maandelijksch gemiddelde.

¹⁰⁾ Voorloopig jaarlijksch gemiddelde.

¹¹⁾ De waardeering van den invoer (evenals van den uitvoer) geschiedde in 1920 en 1921 resp. op grond van de officieele waardeerscijfers van 1920 en 1919; vanaf Januari 1922 worden voor den invoer de opgaven van de importeurs als grondslag genomen, terwijl voor de waardeering van den uitvoer gedurende de eerste 5 maanden van 1922 de officieele waardeerscijfers van 1919 als grondslag zijn genomen. Te beginnen met Juli 1922 waardeert men den uitvoer volgens de officieele waardeerscijfers van 1921.

¹²⁾ Volgens de waardeerscijfers van 1921 bedraagt de uitvoer gedurende het eerste halfjaar 1922: 9.368 miljoen francs en gedurende het eerste halfjaar 1921: 10.069 miljoen francs; voor de maand Juli 1921 bedroeg de uitvoer volgens deze waardeering 1.485 miljoen francs.

¹³⁾ Uitgezonderd voor de steenkoolproductie (zie noot 1).

¹⁴⁾ Tengevolge van het in werking treden van het nieuwe tarief is de publicatie van de cijfers voor den import vertraagd.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
Bk. Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. . 5	17 Aug. '22
{ Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5½	22 Jan. '23
Duitische Rijkskbk. 12	18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5½	22 Feb. '23	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 8	2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4½	23 Feb. '23
Nat. Bk. v. Denem. 5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
24 Febr. '23	3¼	3½	2½	4-5/8	—	6-6¼ 1)
19-24 F. '23	3½-3/8	3½-½	2½-½	4-5/8	—	4½-6¼
12-17 ,, '23	3¼-3/8	2½-3½	2½	4-5/8	—	4-6¼
5-10 ,, '23	3¼-½	2½-3¼	2½	4-5/8	—	4-5
20-25 F. '22	4½-3/8	3½-4¼	3½-½	4-5/8	—	4½-6
21-26 F. '21	4-½	3½-½	6¼	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3½-3/16	2¼-½	2¼-¾	2½-½	2¼	5½-7½

1) Noteering van 23 Februari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was over het algemeen vast gestemd en liep ca. 2 cent omhoog. Francs en Markten schommelden alleen Maandag en Dinsdag nog flink, maar bleven de volgende dagen steeds op hetzelfde punt. De handel werd veel kleiner en men kon duidelijk merken, dat beide wissels sterk gesteund en op een bepaald koerspunt gehouden werden. Dollars bijna zonder verandering. Skandinavie flauwer. Voor Stockholm en Christiania daarentegen belangrijk vaster. Voor Kopenhagen en Zwitserland iets flauwer. Buenos Aires onveranderd. Indië iets vaster 98—98½.
27 Februari 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
19 Febr. 1923	11.86½	15.25	0.0122	0.0035½	13.34	2.52¾
20 ,, 1923..	11.87½	15.37½	0.0105	0.0035½	13.51	2.52½
21 ,, 1923..	11.89½	15.55	0.0111½	0.0035½	13.67½	2.52½
22 ,, 1923..	11.89½	15.27½	0.0112½	0.0035½	13.45	2.52¾
23 ,, 1923..	11.88½	15.32½	0.0112½	0.0035½	13.47½	2.52½
24 ,, 1923..	11.88½	15.25	0.0111	0.0035½	—	—
Laagste d. w. 1)	11.85½	14.85	0.0098	0.0035	13.—	2.51¾
Hoogste ,, ,, 1)	11.91	15.57½	0.0116	0.0038	13.70	2.53¼
17 Febr. 1923..	11.86	15.07½	0.0131	0.0036	13.49	2.53½
10 ,, 1923..	11.85	15.70	0.0081	0.0036	13.88	2.53½
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 16 Februari. *) Idem van 9 Februari.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
19 Febr. 1923	67.40	48.40	47.20	47.61	39.50	98-98½
20 ,, 1923	67.20	48.75	46.95	47.75	39.50	98-98½
21 ,, 1923	67.30	48.80	46.80	47.60	39.50	98-98½
22 ,, 1923	67.20	49.—	47.—	47.50	39.55	98-98½
23 ,, 1923	67.20	49.25	46.70	47.47½	39.40	98-98½
24 ,, 1923	67.25	49.25	46.75	47.45	39.45	98-98½
L'ste d. w. 1)	67.—	48.20	46.70	47.40	39.35	98
H'ste ,, ,, 1)	67.40	49.30	47.30	47.80	39.65	98½
17 Febr. 1923	67.30	48.20	47.20	47.50	39.47½	97¾
10 ,, 1923	67.35	47.55	46.90	47.70	39.57½	97¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. fis.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mirk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
24 Februari 1923	4.70.50	6.06	0.00 44/100	39.65
Laagste d. week	4.70.12	6.05	0.00 44/100	39.57
Hoogste ,, ,,	4.72.—	6.10	0.00 47/100	39.69
17 Februari 1923	4.69.37	5.70	0.00 51/100	39.55
10 ,, 1923	4.68.62	6.21	0.00 35/100	39.53
Muntpariteit ..	4.86.67	19.30	23.81 ¼	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	10 Febr. 1923	17 Febr. 1923	19/24 Februari '23 Laagste	24 Febr. 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43 ¾	43 ¾	42 21/32	43 7/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1 4/8	1 4/8	1/4	1 4/8
Hongkong ..	id. p. \$	2 2/16	2 3/16	2 2/8	2 3/8
Lissabon	d. per Mil.	2 1/16	2 1/16	2 1/8	2 1/8
Madrid	Peset. p. £	29.90	30.01	29.97	30.21
*Montevideo 1	d. per \$	42 ½	42 5/8	42 5/8	43 ½
Montreal	\$ per £	4.73 ¾	4.74 9/16	4.74 ½	4.80 ½
*R.d. Janeiro	d. per Mil.	5 1/8	5 29/32	5 29/32	5 15/16
Rome	Lires p. £	96 ¾	97 7/8	97	98 ¾
Shanghai	Sh. p. tael	3 0/16	3 1/8	3/0	3 1/8
Singapore ..	id. p. \$	2 4/16	2 4/16	2 4/16	2 4/16
*Valparaiso ..	peso p. £	39.70	39.40	37.80	39.50
Yokohama ..	Sh. p. yen	2 0/16	2 0/16	2 0/16	2 0/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	N. York	Noteering te Londen	N. York
24 Febr. 1923 ..	31	64 7/8	25 Febr. 1922 ..	32 5/8
17 ,, 1923 ..	30 11/16	63 7/8	26 Febr. 1921 ..	32
10 ,, 1923 ..	30 11/16	63 ¾	20 Juli 1914 ..	24 1/16
				54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 26 Februari 1923.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 65.983.478,81 B.-bk. ,, 35.245.267,37 Ag.sch. ,, 58.889.579,99	f 160.118.326,17
Papier o. h. Buitentl. in disconto	Idem eigen portef. .	f 79.663.707,—
Af: Verkocht de bk. nog niet afgel.		79.663.707,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 18.098.349,30 B.-bk. ,, 7.295.926,18 Ag.sch. ,, 79.944.903,59	f 105.339.179,17
Op Effecten	f 104.581.779,07	
Op Goederen en Spec.	757.400,—	105.339.179,17
Voorschotten a. h. Rijk		11.569.370,81
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 56.239.410,—
	Muntmat., Goud ..	525.550.137,91
		f 581.789.547,91
	Munt, Zilver, enz. ..	7.447.695,86
	Muntmat., Zilver ..	—
Effecten		589.237.243,77
	Bel.v.h. Res. fonds. .	f 5.659.646,93
	id. van 1/8 v. h. kapit. ,,	3.983.513,50
		9.643.160,43
Geb. en Meub. der Bank		4.522.000,—
Diverse rekeningen		54.369.162,51
		f 1.014.462.149,76

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.660.599,75
Bijzondere reserve	1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	939.834.160,—
Bankassignatiën in omloop	1.197.156,62
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	
saldo's: } Anderen ,,	29.797.165,10
	29.797.165,10
Diverse rekeningen	16.297.486,96
	f 1.014.462.149,76
Beschikbaar metaalsaldo	f 394.375.960,14
Op de basis van 1/8 metaaldekking	200.210.263,80
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.971.879.800,—

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
7 Febr. '23	3.076.076	2.199.231	—	143.288	2.217.817
31 Jan. '23	3.075.810	2.221.743	—	151.333	2.203.701
24 „ '23	3.080.137	2.225.288	—	141.844	2.225.231
8 Febr. '22	2.291.352	2.024.824	—	141.277	2.166.179

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- king- perc. ¹⁾	Algem. Dek- king- perc. ²⁾
7 Febr. '23	754.254	1.964.441	107.810	73,5	77,0
31 Jan. '23	785.817	1.991.062	107.703	73,3	76,9
24 „ '23	774.282	1.990.826	107.648	70,6	76,4
8 Febr. '22	917.714	1.858.496	103.233	72,5	76,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
31 Jan. '23	780	11.424.667	1.444.013	15.415.296	3.728.502
24 „ '23	780	11.387.557	1.442.854	15.414.724	3.714.607
17 „ '23	781	11.495.696	1.433.712	15.633.325	3.735.272
1 Febr. '22	806	10.878.043	1.285.175	13.627.883	2.979.403

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

De aanpassings-mogelijkheid van de internationale beurzen is wellicht nog nooit zoo sterk tot uiting gekomen, als in de achter ons liggende week. Terwijl tusschen Frankrijk en Duitschland een titanenstrijd wordt gevoerd, die misschien zal kunnen leiden tot beider uitputting (al is hiervan door de camouflage der „oorlogsberichten" thans nog weinig te merken) zijn de gevolgen hiervan, die toch ook voor de rest der wereld zeer ernstig kunnen zijn, zoo goed als niet tot de niet-direct betrokken markten doorgedrongen. London, New York, zoowel als Amsterdam hebben zich bezig gehouden, hetzij met interne aangelegenheden, hetzij met factoren, die rechtstreekschen invloed op het aan die beurzen verhandelde fondsen-materiaal konden uitoefenen. Berlijn en Parijs daartegen werden, het behoefte feitelijk geen nader betoog, zeer sterk beïnvloed door de berichten omtrent den stand van zaken in den strijd tusschen Duitschland en Parijs.

Want een strijd, een oorlog, moet ook het tegenwoordig conflict worden genoemd. Een oorlog echter, waarin economische wapenen op den voorgrond treden. Voor Duitschland is één van die wapenen het handhaven der eigen valuta en, zoo mogelijk het opvoeren hiervan. Tot op zekere hoogte is de Reichsbank er tot nu toe in geslaagd de Mark te stabiliseeren, voornamelijk door het stop zetten van crediet-faciliteiten. Het schijnt, dat te dien aanzien gedurende de achter ons liggende week nieuwe instructies voor de provinciale kantoren zijn gegeven; tekenend is toch het feit, dat de grootste aandrang tot verkoopen van deviezen uit de provincie is gekomen en dat Berlijn in dit opzicht het tweede plan heeft ingenomen. Naast deze nieuwe en vermoedelijk zeer strenge instructies is overigens de nadering van de maand-wisseling oorzaak geweest, dat de overgrote meerderheid der middelen liquide is gehouden en niet voor voorschotten op deviezen-aankopen kon worden aangewend. Er is hierdoor wel wat materiaal aan buitenlandsche betaalmiddelen vrij gekomen en men hoopt dit nog te vermeerderen door het uitschrijven van een 6 pCt. leening groot 50 mill. doll., aflosbaar in drie jaren. Hierop zal ingeschreven kunnen worden door ieder, die in het bezit is van vreemde deviezen (niet uitsluitend doll.) en de obligaties der leening zullen beleenbaar worden gemaakt. Men stelt zich in Berlijn gouden bergen van deze „wertbeständige Anleihe" voor; zelfs zijn sommige overigens zeer ernstige kringen overgegaan tot het beschrijven van deze emissie als een eerste poging om terug te keeren tot den gouden standaard.

Hiertegenover werd door anderen gesteld, dat er hoogstens sprake kan zijn van een „dollar"-standaard en dat het bedrag der leening toch ook niet van dien aard was, om een zoo grootsche poging in de uitgifte te kunnen ontdekken. Dat het betrekkelijk geringe bedrag volteekend zal worden, is echter wel waarschijnlijk, vooral nu de bankinstellingen reeds 25 miljoen dollar hebben overgenomen. En zeer stellig heeft de Reichsbank voorloopig haar doel: opvoering en daarna stabilisatie van de eigen valuta, bereikt. Dat het toch heel wat financiering-wijsheid zal vorderen om op den ingeslagen weg voort te gaan, bewijst inmiddels wel de geweldige toename van bankbiljetten-circulatie, die in zichzelf natuurlijk de tendens tot neerdrukking van het marktepeil heeft. In de tweede week van Februari is de biljetten-omloop met niet minder dan 450 milliard Mark toegenomen, zoodat een totaal van 2703 milliard Mark werd bereikt. Ook hier is echter weder gebleken, dat het niveau van een valuta voor een zeer groot deel van vertrouwen afhankelijk is. Het vertrouwen is in Duitschland thans weder iets teruggekeerd en hoewel de som der activa, tegenover de biljetten-massa staande, zeer zeker niet zichtbaar is toegenomen (eerder is door het bevredigen van de deviezen-vraag het tegendeel het geval) kon de Mark zich op het verhoogde peil vrij goed handhaven. En ofschoon verder buitengewoon groote verwachtingen van een gestadige rijzing tot nu toe niet in vervulling zijn gegaan, heeft de fondsenmarkt te Berlijn toch den terugslag van de aanvankelijke verheffing van het Mark-niveau ondervonden in den vorm van een scherpe daling en een inkrimping der omzetten. Ook hier hebben natuurlijk de crediet-moeilijkheden bij het aankooopen van effecten remmend gewerkt, doch ook heeft de vrees, dat de Duitsche industrie erlang gedwongen zal zijn de buitenlandsche concurrentie op te geven, den stoot aan de omvangrijke realisaties gegeven.

Te Parijs heeft de beurs een ander beeld vertoond, doch ook hier was het de koers van het eigen betaalmiddel, dat leiding heeft gegeven. Doordat de tendens van de Fransche Franc niet bij voortduring één richting heeft gevolgd, was het aanzien der Parijsche beurs ook ongelijk. Het beeld der Fransche financiën is zelfs voor ingewijde kringen nog niet zoo klaar, dat de Fransche Franc op iedere gunstige of ongunstige factor kan reageren. Ware het tegenovergestelde het geval, zooals b.v. in Duitschland, dan zou het bekend worden van de cijfers van den buitenlandschen handel over de maand Januari vermoedelijk een scherper druk op den Franc-koers hebben uitgeoefend. De zeer slechte indruk, die door bedoelde cijfers is gemaakt, werd echter niet in den deviezenkoers verdisconteerd, omdat ook andere factoren bij het bepalen van dien koers een rol van beteekenis spelen. Zoo is het b.v. niet uitgesloten, dat Fransche schatkistwissels in eenigszins beteekenenden omvang in het buitenland geplaatst zullen worden, afgezien nog van het feit, dat de inheemsche bankinstellingen nog steeds bereid blijken te zijn, den staat bij zijn financieele behoeften te hulp te komen. Door een en ander is het dan ook te verklaren, dat de Fransche politiek van inflatie niet zoo duidelijk aan het licht treedt en dat er perioden voorkomen, waarin, ondanks de toch over het algemeen niet zeer gunstige berichten uit het Ruhrgebied, de Franc nog zelfs een stijging te aanschouwen kan geven. Ook gedurende de achter ons liggende week was dit op enkele dagen het geval; de beurs te Parijs heeft zich aan de ups-and-downs nauwkeurig aangesloten.

Te London is de stemming eveneens verdeeld gebleven, hoewel over het algemeen de tendens vast was te noemen. In ieder geval was hier geen sprake van eenigen neerdrukkenden invloed door den stand van het betaalmiddel uitgeoefend. Ook de geldmarkt is ruim gebleven, waarvan o.a. gebruik werd gemaakt tot doorvoering van een emissie van £ 1.800.000 éenjarige Oostenrijksche schatkistwissels, onder aftrek van een disconto van 7%. Deze emissie maakt deel uit van een totaal van £ 3½ miljoen, welk bedrag Oostenrijk thans verkrijgt als internationale hulp. Het spreekt vanzelf, dat de ruimte op de geldmarkt, gevoegd bij den meer gunstigen toestand van de Engelsche industrie, een stimulerenden invloed op de fondsenmarkt uitoefent. Toch is er op enkele gebieden groote terughouding te constatareen geweest. O.a. was dit voor de afgelopen week het geval voor rubberwaarden; het product viel plotseling in prijs en dit had een evenredige uitwerking op de betrokken afdeling.

In verband met de hierboven gereleveerde emissie van Oostenrijksche schatkistwissels is de aandacht weer eens op de beurs van Weenen gevallen. Het nieuwe Oostenrijk bevindt zich wel in een zeer eigenaardigen toestand. Gefavoriseerd door de voormalige vijanden, nadat het een periode van bitter lijden heeft doorgemaakt, zal het thans

worden geholpen met een voorschot van £ 3½ miljoen, waarin Engeland deelneemt voor £ 1,8 miljoen, Frankrijk voor £ 0,8 miljoen, België voor £ 0,4 miljoen en Nederland, Zwitserland, Denemarken, Noorwegen en Zweden tezamen voor £ 0,5 miljoen. Het tijdperk, waarin Oostenrijk op buitenlandsche hulp zal mogen rekenen, loopt echter einde 1924 af en inmiddels zal het kleine land orde op zaken gesteld moeten hebben. Diep ingrijpende maatregelen zijn reeds genomen door het massa-ontslag van staatsambtenaren en de Regeering stelt zich voor in deze richting verder te gaan, waarbij zij wellicht zal worden geholpen door den beteren toestand, waarin de industrie zich langzamerhand gaat bevinden. De stabilisatie van de Kroon heeft calculaties voor de nijverheid weder mogelijk gemaakt en dit valt samen met een tijd, waarin wellicht de Duitse industrie tijdelijk en voor een bepaald gedeelte voor levering aan het buitenland niet in aanmerking kan komen. De stabiele houding van de Kroon heeft tevens bewerkt, dat de geldmarkt via de spaarbanken en bank-deposito's iets beter kan worden voorzien; de rentevoet bedroeg dientengevolge in de laatste dagen nog „slechts” 1 pCt. per week tegen 5 pCt. per week korten tijd geleden.

Ten onzent was de afdeling voor staatsfondsen vast gestemd, zoowel voor binnenlandsche als voor buitenlandsche soorten. Van de laatste trokken Braziliaansche obligaties de aandacht. De beleggingsmarkt werd niet geaffecteerd door het vooruitzicht, dat ook aan onze markt een deel der Oostenrijksche steun-leening, ten bedrage van f 6.000.000, zal worden doorgevoerd; de geldmarkt is ruim genoeg, om dit betrekkelijk geringe bedrag zeer gemakkelijk te absorbeeren.

	19 Feb.	23 Feb.	26 Feb.	Rijzing of daling.
6 %o Nederland 1922	99 ⁹ / ₁₆	100 ¹ / ₁₆	100 ⁰ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
5 %o „ 1918	89 ¹ / ₁₆	88 ⁷ / ₈	89 ¹ / ₁₆	—
4½ %o „ 1916	88 ³ / ₄	88 ¹ / ₈	88 ¹ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
4 %o „ 1916	82	81 ⁷ / ₈	82 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
3½ %o „	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
3 %o „	63	63 ³ / ₈	63 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
2½ %o Cert. N. W. S.	53 ³ / ₁₆	53 ¹ / ₈	53 ³ / ₁₆	—
7 %o Oost-Indië 1921	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₁₆	— ⁷ / ₁₆
6 %o „ 1919	96 ³ / ₄	96 ³ / ₁₆	96 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
5 %o „ 1915	93 ³ / ₄	93 ¹ / ₈	93 ¹ / ₈	— ¹ / ₈
4 %o Oostenr. Kronenrente	7 ¹ / ₈	1	—	+ ¹ / ₈
5 %o Rusland 1906	3	3 ¹ / ₂	3 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
4 %o Rusl. bij Hope & Co.	4 ¹ / ₈	3 ¹ / ₈	3 ¹ / ₈	— ¹ / ₈
4 %o Japan 1899	67 ¹ / ₂	—	—	—
5 %o Brazilië 1895	52	55 ¹ / ₂	55 ⁷ / ₈	+ 3 ⁷ / ₈
8 %o San Paulo 1921	95 ⁷ / ₈	98 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	+ 1 ⁷ / ₈
6 %o Amsterdam 1920	101 ¹ / ₂	—	—	—
7 %o Rotterdam 1920	102 ¹ / ₁₆	—	102 ¹ / ₂	+ ⁷ / ₁₆

De aandelenmarkt daarentegen heeft over het algemeen een zwak verloop gehad. Het aspect was in bijna alle afdelingen loom en hoewel de verkoopdrang niet buitengewoon omvangrijk was, was zij toch dringend genoeg om ieder herstel in den weg te staan en ongunstige factoren nog sterker in hun uitwerking te doen zijn. Vooral kwam dit op de Cultuurmarkt tot uiting, hoewel hier, merkwaardig genoeg, de berichten eer van opwekkenden aard zijn geweest. De markt schijnt echter door de snelle stijging van de achter ons liggende weken eenigszins topzwaar te zijn geworden, mede door het ontbreken van een krachtige baisse-partij. Zoo was het dan ook verklaarbaar, dat suikerwaarden den voortdurenden stimulans van de Cuba-noteringen noodig hadden en zoodra deze ook slechts even reageerden, weerspiegelde zich die omstandigheid in verkoopdrang aan onze beurs, ondanks het feit, dat de V.J.S.P.-verkoopten mooie perspectieven voor de ondernemingen in het vooruitzicht stelden.

De Rubbermarkt was uit den aard der zaak verlaten, nu de markt voor het ruwe product eenige neiging tot reactie te aanschouwen heeft gegeven. Als verklaring voor die reactie is het staken van Amerikaansche koop-orders gegeven. De Tabakmarkt heeft zich bij de houding van rubber-aandelen volkomen aangesloten.

Ook de Petroleummarkt was gedeceideerd flauw gestemd. Het hoofdfonds is zoo sterk internationaal geworden, dat de meest uiteenlopende factoren invloed op het koerspeil kunnen uitoefenen. Gedurende de afgelopen week resulteerde de eindwerking in een neergaande tendens, waardoor een vrij gevoelige reactie is ontstaan.

	19 Feb.	23 Feb.	26 Feb.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	121 ¹ / ₂	121 ¹ / ₂	121 ¹ / ₂	—
Incasso Bank	93 ³ / ₄	93 ³ / ₄	93 ¹ / ₂	— ¹ / ₄
Koloniale Bank	171	173 ¹ / ₈	166 ³ / ₄	— 4 ¹ / ₂
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	145 ⁹ / ₁₆	144 ³ / ₄	142 ³ / ₄	— 2 ⁹ / ₁₆

	19 Feb.	23 Feb.	26 Feb.	Rijzing of daling.
Rotterd. Bankvereniging...	91 ¹ / ₂	92	92 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek..	39	—	38	— 1
Van Berkel's Patent	35	36 ¹ / ₂	36	+ 1
Gouda Kaarsen	107 ¹ / ₂	108	107 ¹ / ₂	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	87	91 ³ / ₈	88	+ 1
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	51 ⁵ / ₈	52	54	+ 2 ⁵ / ₈
„ „ „ pr. aand.	64 ¹⁵ / ₁₆	64 ¹ / ₂	64	— ¹⁵ / ₁₆
Leerdam Glasfabrieken	35 ¹ / ₂	37 ¹ / ₂	37	+ 1 ¹ / ₂
Philips' Gloeilampenfabriek	239 ³ / ₄	233 ³ / ₄	236 ³ / ₄	— 3
Vereenigde Blikfabrieken...	89	87	88 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Vereen. Chemische Fabrieken	37	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	17 ⁷ / ₈	15	13 ¹ / ₂	— 4 ⁷ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	181 ¹ / ₂	183	174 ³ / ₄	— 7
Handelsver. Amsterdam.....	471	477 ¹ / ₂	459 ³ / ₄	— 11 ¹ / ₂
Handelsverg. Reis & Co.....	30	30 ¹ / ₂	30 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	175	179	175	—
Linde Teves & Stokvis	78	78 ³ / ₄	77 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Tels & Co's Handel-Mij.....	7	6 ³ / ₄	6 ¹ / ₈	— ⁷ / ₈
Redjang Lebong Mijab-Mij.	100	101	100 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	125	119 ¹ / ₂	119 ¹ / ₂	— 5 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	424 ³ / ₈	412 ¹ / ₂	399 ³ / ₄	— 25 ¹ / ₈
Orion Petroleum-Mij.....	—	—	—	—
Aigest. Aand.	30	29 ¹ / ₂	29 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Amsterdam-Rubber-Mij.....	153 ¹ / ₂	147 ¹ / ₂	146 ¹ / ₂	— 7
Nederl.-Rubber-Mij.	74	71 ¹ / ₄	68 ¹ / ₂	— 6 ¹ / ₂
Oost-Java-Rubber-Mij.	220 ¹ / ₂	222	222 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	352 ³ / ₈	349	342 ³ / ₄	— 9 ⁷ / ₈
Deli-Maatschappij	320 ¹ / ₂	317 ³ / ₈	308 ¹ / ₂	— 12 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij ...	380 ¹ / ₂	375	368	— 12 ¹ / ₂

Daarentegen was de Scheepvaart-afdeeling vrij vast; hoewel eenige fluctuaties ook hier te constateren zijn geweest, was de grondtoon vooral gedurende de laatste dagen der berichtswEEK zeer opgewekt te noemen.

	19 Feb.	23 Feb.	26 Feb.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	125	126	124	— 1
„ „ „gem.eig.	109 ¹ / ₂	111	109	— ¹ / ₂
Hollandsche Stoomboot-Mij.	34	36 ¹ / ₂	36 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	87	91 ¹ / ₂	89	+ 2
Kon. Hollandsche Lloyd ...	10 ¹ / ₂	11 ¹⁵ / ₁₆	10 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	76 ¹ / ₂	76	74	— 2 ¹ / ₂
Konink. Paketvaart-Mij.	102 ¹ / ₂	106 ¹ / ₂	106 ¹ / ₈	+ 4 ¹ / ₈
Maatschappij Zeevaart	65 ¹ / ₂	—	64 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie...	111 ¹ / ₂	114 ¹ / ₂	113 ¹ / ₂	+ 2
Nievelt Goudriaan	110 ¹ / ₂	113 ¹ / ₄	112 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Rotterdamsche Lloyd.....	129 ¹ / ₂	129 ¹ / ₂	129	— ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	144 ¹ / ₂	144 ⁷ / ₈	144 ¹ / ₈	— ¹ / ₈
„ „ „Noordzee” ...	45	45	44 ¹ / ₂	— ¹ / ₂

De Amerikaansche markt bleef zonder groote belangstelling; over het algemeen waren spoorwegwaarden gezocht in aansluiting aad e betere ontvangstoijfers van de meeste systemen.

	19 Feb.	23 Feb.	26 Feb.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	65 ¹ / ₂	65 ¹⁵ / ₁₆	64 ¹⁵ / ₁₆	— ⁵ / ₁₆
Anaconda Copper	103 ¹⁵ / ₁₆	105 ¹ / ₂	104	+ ¹ / ₁₆
Studebaker Corp.	126 ¹ / ₂	125 ⁷ / ₈	123 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₂
Un. States Steel Corp.	109 ¹ / ₂	109 ³ / ₈	108 ⁹ / ₁₆	— ¹⁵ / ₁₆
Atchison Topeka.....	107 ⁷ / ₁₆	105 ¹ / ₂	108 ¹⁵ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₈
Erie	13 ¹ / ₂	13 ¹ / ₈	13 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Southern Pacific.....	96 ⁷ / ₈	96 ³ / ₄	96 ¹⁵ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
Union Pacific	145 ¹ / ₂	146 ¹ / ₈	146 ⁷ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 ⁷ / ₈	11 ¹⁵ / ₁₆	11 ¹ / ₁₆	— ¹⁵ / ₁₆
„ „ „ „ pref.	46 ¹ / ₈	—	43 ¹ / ₂	— 2 ⁵ / ₈

De geldmarkt bleef ruim; de prolongatie-koers was meestal stabiel en bewoog zich om 3¹/₂ pCt.

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

Zeer kort nadat ons vorig weekbericht geschreven werd, begon eindelijk de vaste stemming in de uitvoerlanden, die, ondanks de slechte vraag in Europa en ondanks het wantrouwen, dat men daar in de tegenwoordige prijzen vooral van broodgraan toonde, zoo lang had stand gehouden, te verdwijnen. Van 20 Februari daalden, soms met flinke sprongen, dagelijks de prijzen voor tarwe, zoowel in Noord-Amerika als aan de Argentijnsche markten en op 26 Februari sloot Chicago voor den Mei-termijn 3, voor den Juli-termijn 2¹/₂ Dollarcent per 60 lbs. lager dan op den 19den, terwijl Winnipeg ongeveer dezelfde verlaging onderging. In Argentinië daalde de tarweprijs 25 à 45 centavos. Nieuwe oorzaken voor deze flauwere markten vallen eigenlijk niet aan te wijzen. Blijkbaar hebben de redenen, die wij bij herhaling

hebben aangevoerd voor de mogelijkheid van prijsdaling in de naaste toekomst, eindelijk zoo zwaar gevogen, dat handhaving der prijzen niet langer mogelijk was. Nog altijd is de Europeesche vraag voor tarwe slecht en ofschoon door verdere vermindering der Noord-Amerikaansche verschepingen, het totaal deze week slechts klein was, was verbetering dier vraag daarvan niet het gevolg. In Engeland blijft het aanbod van stoomende Manitoba tarwe zelfs te groot voor de behoefte, terwijl ook Plata en Britsch-Indische tarwe dringend aangeboden blijven. Het Europeesche vasteland toonde niet genoeg belangstelling om de Engelsche markt te ontlasten. Portugal kocht twee stoomende ladingen Platatarwe, Zweden eene lading Manitoba, die aan de Engelsche kust was aangekomen en eene lading Australische tarwe werd verkocht naar Italië. De enkele ladingen, die verder nog werden verkocht, gingen naar Britsche havens. Daarheen bestond een enkelen dag iets betere vraag voor parcels en in Platatarwe werd speciaal Vrijdag een goede omzet bereikt. Dit was echter eene uitzondering. Duitsland kocht zoo goed als geene tarwe, Nederland voorzag in zijn weder matige vraag door inkoop van Manitoba's te Antwerpen en van Plata en Noord-Amerikaansche tarwe op Rotterdam, alles uit loco of stoomende partijen. België kocht vooral Platatarwe, doch toonde daarbij eveneens weinig kooplust. De prijzen in Europa daalden in overeenstemming met de overzeesche markten en de prijzen blijven hier dus voor de meeste soorten nog altijd beneden de pariteit der prijzen in de uitvoerlanden. De afname in de verschepingen heeft daarin nog geen verbetering kunnen brengen, daar zich overigens geen aanwijzingen vertoonen, dat het zaak wordt, tot de tegenwoordige prijzen, al zijn die dan ook enkele procenten gedaald, het tempo der inkoop te verhaasten, waarbij dan nog de geringe koopkracht van eenige der invoerlanden in aanmerking moet worden genomen. Ongunstige voorspellingen over de wintertarwe in de Vereenigde Staten hebben hier weinig invloed, nu de berichten over overmatige koude en onvoldoende sneeuwbedekking zelfs niet in Amerika zelf de vrij aanmerkelijke prijsverlaging dezer week hebben kunnen voorkomen. Wel bestaat er kans, dat in sommige gedeelten der Vereenigde Staten het percentage der tarwe, dat den winter niet doorkomt, vrij hoog zal zijn, doch verontrustend is dat vooruitzicht blijkbaar niet. De juiste schade zal eerst aan het licht komen als in het voorjaar de tarwe haar ontwikkeling voortzet. Evenmin als in Noord-Amerika de misschien niet geheel bevredigende stand van de nieuwe tarwe, heeft in Argentinië de verminderde regeeringsschatting der opbrengst van den juist binnengehaalden oogst veel indruk gemaakt. Die schatting bedraagt nu 24.3 millioen quarters, terwijl de opbrengst in het einde van 1922 voorloopig aangenomen was op 27 millioen. Algemeen wordt het nieuwe cijfer echter als te pessimistisch beschouwd. De voorraad van tarwe in de Argentijnsche havens nam toe met 30.000 ton,

terwijl de verschepingen onveranderd ruim waren. De Noord-Amerikaansche zichtbare voorraden bleven onveranderd, doch zijn grooter dan in voorafgaande jaren. Zelfs is slechts een enkel jaar, en wel 1919, aan te wijzen, waarin de gezamenlijke hoeveelheid van 1 Februari 1923 in de Vereenigde Staten en Canada ooit is overtroffen. Factoren, die wijzen op prijsverhoging voor tarwe zijn dus zeer schaarsch, doch eene reactie op de reeks flauwe markten der afgelopen week is natuurlijk niet uitgesloten. Men dient niet te vergeten, dat in verschillende uitvoerlanden geklaagd wordt over de onvoldoende prijzen, die de producent voor zijn graan ontvangt. Pools, soms voorgeschreven door geëering van provincie of staat, in andere streken vrijwillig, zijn aan de orde van den dag. Zij bedoelen vooral den afzet geleidelijk over het seizoen te verdeelen en daarmee plotseling groot aanbod met als gevolg ongewenschten druk op de prijzen, te voorkomen. Zelfs hoort men van plannen om den prijs van zomertarwe in Noord-Amerika te fixeren op een minimum van \$ 1.15 per bushel, wat wel erg hoog schijnt, nu Mei-tarwe te Chicago op 1.17½ staat en wat zeker nauwelijks bereikbaar zal zijn als niet vele andere factoren hun hulp verlenen. Daarbij schijnt er weinig kans te bestaan, dat het congres te Washington de zeer groote kapitalen toestaat, die noodig zouden zijn. Toch zou organisatie van de producenten wel eens tot prijsverhoging of tenminste tot handhaving der prijzen kunnen leiden.

Rogge was te Chicago eveneens zeer flauw en daalde van 10 tot 26 Februari 3½ en 2¼ cent per 56 lbs. Daar Duitsland nauwelijks als koper aan de markt was, Nederland zich eveneens afzijdig hield en Scandinavië slechts weinig kocht, kan die verlaging geen verbazing wekken. Wel waren de verschepingen van Noord-Amerika zeer groot, doch de zichtbare voorraad nam nog weder toe en is nu bijna tweemaal zoo groot als een jaar geleden. De flinke hoeveelheden, die elke week naar Nederland worden verschep, zijn voornamelijk voor Duitsland bestemd. De verzendingen van hier naar het Roergebied gaan steeds ongestoord haar gang.

Mais was deze week al evenzeer flauw, waarbij de Argentijnsche markten den toon aangaven wegens den daar gevallen regen, die aan den te velde staanden oogst veel goed heeft gedaan. Wel wordt beweerd, dat een groot gedeelte daarvan definitief is verloren gegaan, doch dit voorkwam niet, dat de markten te Buenos Aires en Rosario zeer belangrijke prijsverlagingen vertoonen. Van 19 tot 26 Februari viel de maïsprijs voor ouden oogst te Rosario 25, doch te Buenos Aires niet minder dan 70 centavos per 100 K.G. Voor den Mei-termijn waren de prijsverlagingen 25 en 30 centavos. De verschepingen waren echter weder zeer klein en beliepen slechts 92000 qrs., evenals de aanvoeren in de havens, daar de voorraden daar onveranderd bleven. In verband daarmee bleven aanvankelijk in Europa de prijzen zich vrij goed handhaven en Donderdag vond eene

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart
24 Feb. '23	117½	74¼	44¼	11,70	8,90	19,60
17 " '23	120	75¼	46¼	12,05	9,45	19,60
24 Feb. '22	144½	68¼	41¼	14,— ¹⁾	8,25 ²⁾	21,65 ¹⁾
24 Feb. '21	171¼	69¼	45¼	17,10	10,35	15,— ³⁾
24 Feb. '20	265	134¼	80¼	15,95	6,90	25,80
20 Juli '14	82 ¹⁾	56¼ ¹⁾	36¼ ¹⁾	9,40 ³⁾	5,38 ³⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per April. ²⁾ per Mei. ³⁾ per Februari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	26 Februari 1923	19 Februari 1923	27 Februari 1920
Tarwe* ¹⁾	13,—	13,25	16,75
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,20	11,40	14,—
Mais (La Plata) ²⁾	199,—	201,—	230,—
Gerst (48 lb. malting) . . . ³⁾	178,—	178,—	235,—
Haver (38 lb. white cl.) . . ¹⁾	10,35	10,40	12,75
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ¹⁾	13,50	13,80	18,15
Lijnzaad (La Plata) ²⁾	412,—	410,—	470,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	18/24 Februari 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	18/24 Februari 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	20.496	139.170	76.326	—	6.262	325	145.432	76.651
Rogge	7.039	93.610	4.467	—	—	—	93.610	4.467
Boekweit	637	1.975	4.038	—	—	—	1.975	4.038
Mais	16.344	129.525	157.475	—	19.101	28.448	148.626	185.923
Gerst	4.705	26.343	16.551	176	3.536	920	29.879	17.471
Haver	2.557	13.597	5.353	—	228	—	13.825	5.353
Lijnzaad	5.841	21.607	27.377	4.858	13.212	22.006	34.819	49.383
Lijnkoek	1.750	32.606	27.178	—	—	470	32.606	27.648
Tarwemeel	2.137	12.211	6.254	—	2.617	1.827	14.828	8.081
Andere meelsoorten	35	239	1.512	—	—	860	239	2.372

lading Februari/Maart nog plaatsing in Engeland voor 37/3, wat slechts weinig lager is dan in de vorige week. De vraag was echter slecht en aan de parcelmarkt was de meeste dagen bij dalenden prijs de omzet slecht. Dit geldt zoowel voor Engeland als voor het vasteland, waar zich te Antwerpen groote voorraden bevinden, deze week vermeerderd met een onverkocht naar die haven gedirigeerde lading, waarvoor in Engeland geen koopers te vinden waren. In de laatste dagen der week werd bij de teleurstellende vraag ondanks de geringe verschepingen ook in Europa de Argentijnsche prijsdaling meer gevolgd, doch vermeerdering van den omzet was daarvan niet het gevolg, behalve hier en daar op aflading van den nieuwen oogst. Ook voor Noord-Amerikaansche maïs bestond nergens in Europa levendige vraag, behalve nu en dan in Duitschland, dat naar Hamburg en Bremen geregeld kocht. De prijs te Chicago hield zich aanvankelijk goed, doch onder den indruk van de verbetering van het weder in Argentinië, lagere varkensprijzen en vermeerdering der voorraden, volgden vanaf 23 Februari flauwe dagen, die de markt te Chicago op den 26sten deden sluiten op 1—¼ cent per 56 lbs. lager dan eene week tevoren.

Gerst werd ook deze week van den Donau weder ruim verscheppt, doch de vraag blijft klein, ondanks de lage prijzen. Hamburg kocht tot relatief hoogen prijs een kleine te Falmouth liggende lading Donaugerst en twee ladingen, stoomend en ladend werden tot een veel lager cijfer naar Engeland verkocht. Te Antwerpen was wat meer belangstelling, zoowel voor België als voor Nederland, doch de voorraden blijven daar nog groot, zoowel van Donau- als van Noord-Amerikaansche gerst.

Haver is bij voortdoring stil met flinke verschepingen, die trouwens van Argentinië deze week eene aanmerkelijke afname vertoonden. Noord-Amerika liet zich echer ditmaal sterker gelden. Prijzen in Engeland blijven vrijwel onveranderd. De Engelsche markt schijnt vrijwel de eenige in Europa, waar een geregelde omzet van eenige beteekenis in haver bereikt wordt.

Nederland. — Tarwe werd weder in bescheiden hoeveelheden gekocht tot dalende prijzen en voornamelijk in zeer spoedige posities. De inkoop betroffen vooral Plata- en Noord-Amerikaansche tarwe op Rotterdam en Manitoba's te Antwerpen. In maïs blijft de omzet onbevredigend. Ofschoon van de aankomende partijen mixed maïs een groot gedeelte wordt opgenomen, zij het dan tot dalende prijzen, en veelal beneden Amerikaansche pariteit, zoo kon de nog steeds zeer groote voorraad, die te Rotterdam ligt opgeslagen, geen vermindering ondergaan. Plata-maïs is ook slechts langzaam te plaatsen, daar dat deel van ons land, waar Plata-maïs bij voorkeur wordt gekocht, veelal direct van Antwerpen koopt. Gerst werd weder nu en dan van Antwerpen gekocht uit de daar liggende voorraden Donaugerst, doch ook daarvoor is de vraag teleurstellend. Haver stil met weinig omzet.

Rotterdam, 27 Februari 1923.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week volgden de suikermarkten opnieuw de opwaartsche richting, totdat Zaterdag in Amerika eene lichte reactie intrad. De prijs voor Spot Centrifugals steeg van \$c. 7.03 tot \$c. 7.40 om op \$c. 7.28 te sluiten, terwijl de termijnnoteringen de volgende bewegingen te zien gaven:

Maart	\$c. 5.13/5.54	sloot op \$c. 5.32
Mei	5.31/5.73	„ „ „ 5.51
Juli	5.44/5.83	„ „ „ 5.59 en
September	5.57/5.94	„ „ „ 5.70

De Cubahouders namen een gereserveerde houding aan, anders zouden de afdoeningen nog belangrijk grooter geweest zijn. Van de Philippijnen werden 50.000 tons naar Amerika verkocht tot \$c. 7.40 landed terms.

De laatste Cuba statistiek luidt als volgt:

	1922	1921
	Tons	Tons
Weekontvangsten N.O. 17 Febr. '23	189.703	123.331
Tot. sedert 1 Dec. '22-17 Febr. '23	1.002.906	504.045
Aantal werkende fabrieken	178	168
Weekexport 17 Febr. '23	138.626	42.140
Totale export 1 Jan.-17 Febr. '23	615.905	195.579
Totale voorraad 17 Febr. '23	387.000	900.120

De totale aanvoeren zijn dus reeds 500.000 tons grooter dan verleden jaar en dient onder deze omstandigheden de jongste verlaging der oogstraming van Guma met eenige reserve opgenomen te worden.

In Engeland kochten Raffinadeurs verschillende ladingen Cubasuiker tot Sh. 26/- c.i.f. De binnenlandsche

verkooprij werd wederom eenige malen met Sh. 1/- resp. 6 d. verhoogd.

In Frankrijk bleef belangstelling bestaan voor spoedig leverbare witte suiker en werden eenige partijen Java-suiker daarheen verkocht, doch het aanbod is niet groot. Voor verrijfden termijn bestaat minder belangstelling.

Op Java fluctueerde de markt eenigszins, doch de grondtoon bleef vast. De Trust verkocht verdere leveringen op basis van f 17 voor Superieur. Partijen uit de tweede hand werden eveneens druk verhandeld. Voor Superieur uit den ouden oogst werd f 19 betaald. De afschepingen van Java bedroegen gedurende Januari totaal 165.000 tons, tegen 100.000 tons gedurende dezelfde maand verleden jaar.

In Nederland was de stemming der markt afwisselend. April levering opende op f 33¼ en liep na eenige fluctuaties op tot ongeveer f 35, voor Augustus werden prijzen tusschen f 31¼ en f 33 betaald. De weekomzet op de termijnmarkt beliep 4700 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Fbr./Mrt.	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c.i.f.	
			Feb./Mrt.	Mei/Juni		
21 Febr. '23 ¹⁾	f 35¼	Sh. 64/9	Sh. 26/-	Sh. 25/6	Sh. 30/-	\$ cts. 7,03
15 „ '23	„ 32¼	63/3	25/-	24/6	28/-	6,53
22 Febr. '22	„ 21¼	51/3	27/-	17/9	18/9	3,73
22 Febr. '21	„ —	72/-	42/-	34/6	37/6	5,64
4 Juli '14	„ 11¼	18/-	—	—	—	3,26

¹⁾ 22 Febr. Am. Feestdag.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 21 Februari 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week geleidelijk gestegen, niettegenstaande winstnemingen van verschillende zijden. De vraag uit de industrie blijft bevredigend en in verband met de onvoldoende voorziening blijft dit zeker een hausse factor, zoodat prijzen ten slotte 30 punten hooger zijn. Indien de politieke toestand weer zou verbeteren mag men waarschijnlijk een verdere verhooging verwachten. Prijzen voor nieuwen oogst zijn zeer belangrijk lager dan die voor oude oogstkatoen, doch zijn ook de laatste dagen wat gestegen. Prijzen van Egyptische katoen zijn vast maar niettegenstaande de goede vraag zijn deze toch weinig hooger, ook al in verband met de ruimere aanvoeren.

De vraag naar Amerikaansche garens is gedurende deze week verminderd en de prijzen, die men zoowel voor binnenlandsch gebruik als voor export biedt zijn voor Spinners zeer ongunstig. De RingYarn Association heeft gisteren een besluit aangenomen, waarbij zij haar leden aanbeveelt gedurende Maart veertien dagen stop te zetten, terwijl ook de Mule Spinners overleg plegen, op welke wijze zij de productie kunnen verminderen. Spinners van Egyptische garens zijn beter bezet dan die van Amerikaansche en daar de lagere nummers in verhouding goedkooper zijn, is daarin nog al wat te doen. De vooruitzichten zijn voor Spinners zeker niet gunstig, voornamelijk ten gevolge van de hogere prijzen van ruwe katoen.

In manufacturen is deze week nog slechts weinig gedaan en men merkt er nog niet veel van, dat het vertrouwen op de overzeesche markten is toegenomen. Het is wel merkwaardig, dat wat stapels voor Indië betreft de biedingen deze week in plaats van hooger eerder lager zijn geworden, zoodat op het oogenblik ook geen zaken gedaan kunnen worden. Dit kan wel in verband staan met de daling van den rupee koers of anders met de vrees, dat de nieuwe Indische begroting hogere invoerrechten voor katoenen goederen zal brengen. Verkoopen in Indië zelf zijn echter wel bevredigend, terwijl ook de mailberichten uit China beter zijn en men daar hoopt, nu voorraden zoo verminderen, dat na het Chineseche Nieuwjaar de vraag voor manufacturen weer zal opkomen. In fancy goederen is nogal wat gedaan, doch over het algemeen geen groote hoeveelheden. Prijzen in Manchester blijven echter zeer vast en zijn over het algemeen iets hooger. Men schijnt niet geneigd te zijn verder tot zoo verliesgevende prijzen te verkoopen en indien er geen verandering in katoenprijzen komt, zal er waarschijnlijk de eerste weken niet veel gedaan worden.

14 Febr. 21 Febr.	Oost. koersen. 13 Febr. 20 Febr.
Liverpoolnoteringen.	T.T. op Indië . . . 1/4 1/4 1/3 1/4
F.G.F. Sakellaridis 17,50	T.T. op Shanghai 3/0 1/4
G.F. No. 1 Oomra 10,05 10,05	T.T. op Hongkong 2/2 1/4 2/2 1/4

¹⁾ Feestdag.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	24 Febr. '23	17 Febr. '23	10 Febr. '23	24 Febr. '22	24 Febr. '21
New York voor Middling ..	29,75 c	28,50 c	28,— c	18,50 c	12,55 c
New Orleans voor Middling	29,75 c	28,63 c	28,50 c	17,13 c	12,25 c
Liverpool voor Fy Middling	16,44 d ¹	16,03 d ²	15,84 d ³	10,60 d	8,33 d

¹) 23 Febr. ²) 16 Febr. ³) 9 Febr.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 24 Febr. '23	Ooreenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	3979	3090	3510
" Atlant.Havens	902	1153	990
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1131	998	1163
" " 't Vasteland.	2490	2694	2140
" " Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	24 Febr. '23	24 Febr. '22	25 Febr. '21
Amerik. havens.....	773	1113	1449
Binnenland.....	933	1372	1636
New York.....	—	73	123
New Orleans.....	—	284	424
Liverpool.....	879	1024	1035

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
24 Febr. 1923	¹)	¹)	¹)	¹)	¹)
17 " 1923	1.290.000	22.050	2.119.000	23.800	5 ³¹ / ₃₂
10 " 1923	1.323.000	21.800	2.067.000	23.600	5 ³¹ / ₃₂
24 " 1922	¹)	¹)	¹)	¹)	¹)

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
24 Febr. 1923....	39.000	2.181.000	158.000	5.303.000
24 Febr. 1922....	71.000	2.939.000	151.000	5.886.000

RUBBER.

In het begin der afgelopen week bleven de prijzen, ofschoon de stemming tamelijk flauw was, vrijwel onveranderd. In de tweede helft vond echter een plotselinge daling plaats, veroorzaakt door geruchten omtrent gedeeltelijke ontheffing der Engelsche beperking. Dit veroorzaakte eerst aanbod, doch daar bevestiging van de geruchten uitbleef herstelde de markt zich weder.

Het slot is vaster op de volgende noteeringen:

			ende voorafgaande week:
Prima Crêpe Februari ..	96½ ct.	98½ ct.
" " Febr./Mrt.	96 "	98 "
" " April/Juni	97 "	99 "
Smoked Sheets Februari	98½ "	98½ "
" " Febr./Mrt.	98 "	99 "
" " April/Juni	100 "	100½ "

26 Februari 1923

COPRA.

De markt voor Copra bleef deze week kalm gestemd. De vraag voor stoomend op Holland en Hamburg blijft voortdurend groot, en het aanbod van stoomend goed is zeer gering.

Termijnen worden van speculatieve zijde ruim aangeboden. De prijzen in Indië bewegen zich op een veel hoger niveau dan de prijzen hier.

De markt sluit met koopers voor:

Java f.m.s. stoomend	f 32,75
Java f.m.s. Januari/Maart.....	" 32,50
Java f.m.s. Maart/Mei	" 32,25

26 Februari 1923.

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
19-24 Febr. 1923	—	17/- ²	11 c ¹	2/4½	20/6	20/6
12-17 " 1923	—	17/- ²	11 c ¹	2/4½	21/3	21/3
20-25 Febr. 1922	—	—	18½c ¹	4/6	32/6	32/6
21-26 Febr. 1921	—	—	—	—	37/6	37/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivoier	Rotterdam	Gothenburg
19-24 Febr. '23	7/3	11/-	12/-	15/-	7/-	6/10
12-17 " '23	6/9	11/-	11/10½	15/9	5/9	6/10
20-25 Febr. '22	7/-	14/-	15/6	14/-	6/6	9/3
21-26 Febr. '21	9/-	19/-	18/-	21/3	—	12/-
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) Amer. cents p. 100 lbs.

²) 15/3 per ton d.w. vrij laden en stuwen.

RIJNVAART.

Week van 18—24 Februari 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren middelmatig. Scheepsruimte, vooral groot kaliber, schaarscher. Waterstand gunstig.

Ertsvrachten naar de Ruhrhavens voor groote schepen
f —,55 met ¼ lostijd

" —,65 " ½ "

In lastvracht naar den Bovenrijn werd niets gecharterd. Daghuur naar de Rijnstations 1½ à 2 cents per ton.

Het sleeploon, dat 18 dezer 70 cts. bedroeg, liep terug tot 60 cts.

ADVERTENTIËN.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf
ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang
Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam